

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์
อาหารในจังหวัดยโสธร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2565

The Guidelines for the Development of Processing Community
Enterprises and Food Product in Yasothon Province

Mrs.Supaporn Chaichana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2022

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในจังหวัดยโสธร

ผู้วิจัย นางสุภาพร ชัยชนะ **รหัสนักศึกษา** 2639000617

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
ปีการศึกษา 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมกรวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 2) ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร 4) ปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพระดับปานกลางในพื้นที่ 9 อำเภอ ของจังหวัดยโสธร มีจำนวน 77 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับ 0.08 ได้ตัวอย่างจำนวน 111 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ เก็บรวบรวมข้อมูล จากกรรมกรกลุ่ม จำนวน 111 คน โดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) กรรมกรกลุ่มฯ ร้อยละ 83.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.90 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 93.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.1 มีตำแหน่งด้านสาธารณสุข ร้อยละ 24.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 82 โดยประกอบอาชีพทำนา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.27 คน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 56,783.78 บาท มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,596.40 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 85.6 ส่วนใหญ่มีหนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 2) ส่วนใหญ่กลุ่มเกิดจากการชักชวนของผู้นำและส่งเสริมของหน่วยงาน ดำเนินกิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์พืช การดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีสถานที่ดำเนินกิจกรรมแปรรูป ส่วนใหญ่มีผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการ 2 ผลิตภัณฑ์ มีปัจจัยการผลิตในชุมชน 3) กรรมกรวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาดและด้านการบริหารองค์กร 4) มีปัญหาการดำเนินงานในภาพรวมระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านตลาด ด้านการเงิน ด้านการบริหารองค์กร และด้านการผลิต

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน

Thesis title: The Guidelines for the Development of Processing Community Enterprises and Food Product in Yasothon Province

Researcher: Mrs.Supaporn Chaichana; ID: 2639000617 ;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr.Ponsaran Saranrom, Assistance Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2022

Abstract

The objectives of this research were to study 1) to study the social and economic fundamentals of the committee members of food processing and product community enterprises, 2) to study the basic information of processing and food products community enterprise groups, 3) to study opinions. about community enterprise operations, processing and food products; 4) to study problems, suggestions, guidelines for developing community enterprise operations, processing and food products.

The population used in this research was There are 77 food processing and food product community enterprises in Yasothon Province that have passed a moderate potential assessment in 9 districts of Yasothon Province, with a committee of 5 people per group, a total of 385 people. The sample size was determined by Taro Yamane's formula at 0.07 level. The samples were 111 people. Simple random sampling was proportional to each district. collect information from 111 group committee members by interviewing Statistics used in data analysis were frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation. and ranking

The results showed that 1) 83.8% of members of the group were female, average age 53.90 years, marital status 93.7% completed elementary school education, 44.1% held positions in public health, 24.3% were members of BAAC customers group 82 % by working in farming The average number of household members was 3.98 people. The average household labor was 2.27 people. Most of them were proprietors. The average annual household income from the agricultural sector was 56,783.78 baht, the average annual household income from the non-farm sector was 46,596.40 baht, and the average debt was 85.6, most borrowing from banks for agriculture and agricultural cooperatives. 2) Most of the groups are formed by the persuasion of the leaders and promotion of the agencies. Carry out processing activities from plant products. continuation of activities Have a place to do activities Most of them have 2 operational products with community inputs. 3) Overall, it was found that community enterprise committees had opinions about community enterprise operations as a whole at a moderate level in all 4 aspects, namely production, finance, marketing and organizational management. 4) The group has operational problems, but overall, the 4 aspects are moderate in terms of market, finance, organizational management. and production

Keywords : Development guidelines, Operations, Community enterprises

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กรุณาชี้แนะและเอาใจใส่เป็นอย่างดี พร้อมให้การสนับสนุน ติดตามดูแล ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ให้มี เนื้อหาสมบูรณ์ยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกให้ ทุกด้าน พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเกษตรจังหวัดโยธธรร หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร เกษตรอำเภอทุกอำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดโยธธรรผู้เกี่ยวข้อง ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดโยธธรรทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโทรุ่นที่ 23 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ที่ให้การ สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนที่เป็นคุณค่า และคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ทุกคนในครอบครัว บิดา มารดา และผู้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารต่อไป

สุภาพร ชัยชนะ

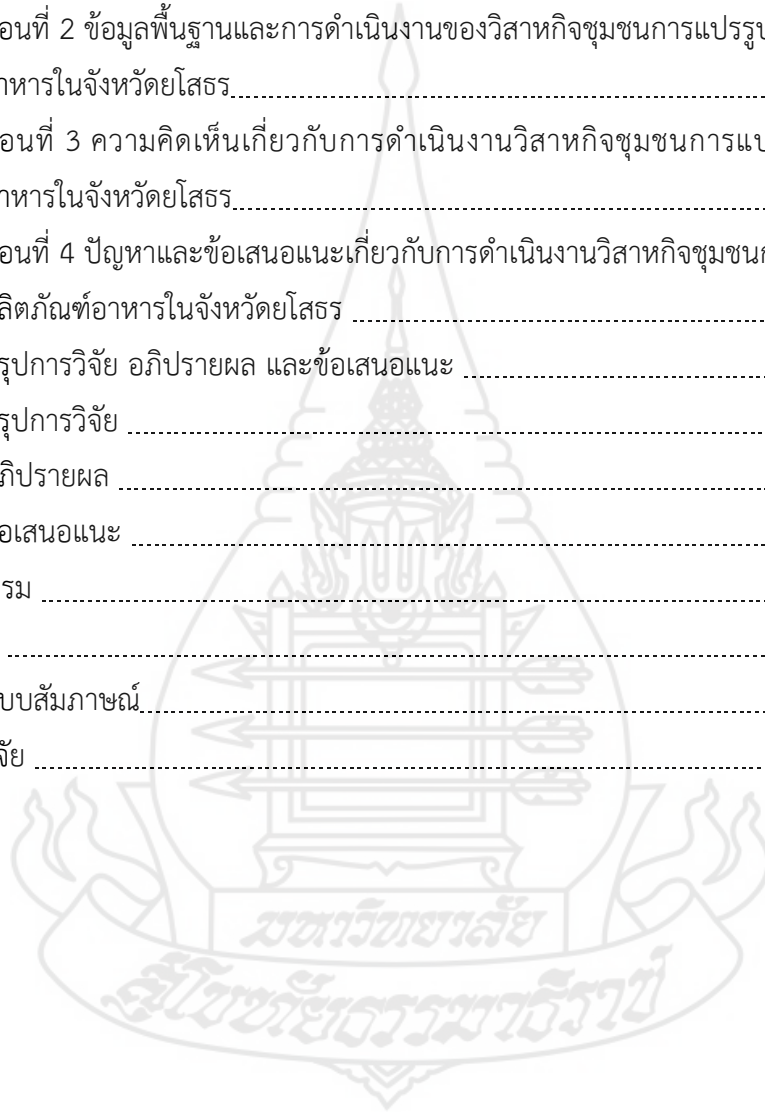
พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการดำเนินงานกลุ่ม	8
แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	20
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน	27
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	28
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	28
สถานการณ์วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร	30
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน.....	41
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัดยโสธร.....	47
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ อาหารในจังหวัดยโสธร.....	49
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและ ผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร	59
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
สรุปการวิจัย	63
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	76
แบบสัมภาษณ์	78
ประวัติผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงผลการจดทะเบียนและการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธร.....	30
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอในจังหวัด.....	36
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม.....	41
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ.....	43
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน.....	47
ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารองค์กร.....	49
ตารางที่ 4.5 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารองค์กร.....	54
ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต.....	55
ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด.....	56
ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน.....	58
ตารางที่ 4.9 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร.....	60
ตารางที่ 4.10 สรุประดับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร.....	62
ตารางที่ 5.1 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร.....	65
ตารางที่ 5.2 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร.....	67

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 5

บทที่ 1

บทนำ

1 .ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มุ่งเน้นให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่ส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนและสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม คุณภาพมาตรฐานการผลิตและผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการธุรกิจ และการแข่งขันทางการตลาด เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) และเป็นหน่วยงานหลักในการเชื่อมประสานการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายให้ดำเนินการในลักษณะของการบูรณาการทั้งภายในหน่วยงานและร่วมกับหน่วยงานภาคีทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ให้ความสำคัญในการวางกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนในวิสัยทัศน์ใหม่ เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบที่เป็นอิสระพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการประสานงานกันของเครือข่ายในองค์กรชุมชนระดับต่างๆ วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนส่วนหนึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มกันเพื่อรับการสนับสนุนจากภาครัฐ ต่อรอง จัดซื้อปัจจัยการผลิตและขอสนับสนุนเงินทุน มีการรวมตัวแบบหลวมๆ สมาชิกไม่ค่อยมีส่วนร่วม มีเพียงผู้นำและแกนนำดำเนินการเป็นหลัก ไม่มีแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดำเนินการไปได้ช้าและไม่ต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพึ่งตนเองและการพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2562) ได้กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว ต้องเข้าสู่การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบระดับความเข้มแข็งและผลลัพธ์ของการดำเนินงานรวมทั้งสามารถวางแผนพัฒนาได้ตามความพร้อมของวิสาหกิจชุมชน การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่เจ้าหน้าที่ใช้ในการประเมิน โดยจำแนกผลการประเมินศักยภาพเป็น 3 ระดับคือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุงจะทราบว่าวิสาหกิจชุมชนนั้นมีศักยภาพอยู่

ในระดับใด ทำให้วิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่ได้เรียนรู้ตนเองตามศักยภาพของกลุ่ม และทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้สามารถวางแผน กำหนดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนากิจการอย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) ซึ่งการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้ตนเองในเรื่อง ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและสรุปผลการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางพัฒนาตนเองและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุนตามศักยภาพต่อไป กรมส่งเสริมการเกษตร (2564) ระบุว่าประเภทของกิจการวิสาหกิจชุมชน แม้จะมีหลากหลายรูปแบบ แต่จัดแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ขึ้นกับวัตถุประสงค์ ระดับกิจการและตลาดที่เป็นเป้าหมาย ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน และ วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกตามรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่มีรูปแบบที่หลากหลายแต่เชื่อมโยงและเกื้อกูลกันไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในการผลิตสินค้าและกิจกรรมด้านบริการ

จังหวัดยโสธร มีวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการอนุมัติจดทะเบียนจำนวน 1,048 แห่ง (สำนักงานเกษตรจังหวัด 2565) กรมส่งเสริมการเกษตร (2565) เป็นวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนประเภทวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานในรูปแบบการผลิตสินค้า การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.9 ของวิสาหกิจทั้งหมดที่ยื่นขอจดทะเบียนและได้รับการอนุมัติของจังหวัดยโสธร การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้วัตถุดิบในชุมชน ที่มีการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการแปรรูปวัตถุดิบในชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์อาหารต่างๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาของจังหวัดยโสธร ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรท้องถิ่นนำวัตถุดิบในชุมชนมาแปรรูปซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ซึ่งจังหวัดยโสธรมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนประเภทวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานในรูปแบบการผลิตสินค้าการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจำนวน 125 แห่ง ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแล้ว จำนวน 112 แห่งคิดเป็นร้อยละ 89.6 คงเหลือยังไม่ประเมินศักยภาพจำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.4 ผลจากการประเมินศักยภาพวิสาหกิจระดับดีจำนวน 27 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.10 ระดับปานกลาง จำนวน 77 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.53 และระดับปรับปรุง จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.14(สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร 2565)

จังหวัดยโสธร มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรท้องถิ่นนำวัตถุดิบในชุมชนมาแปรรูปซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

จังหวัดยโสธร ประเด็นที่ 1: ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ครบวงจรและได้มาตรฐาน เป้าประสงค์ “ผลผลิตและสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้มาตรฐานและเพิ่มมูลค่า” กลยุทธ์ “เพิ่มความสามารถในการรับซื้อ และส่งเสริมการแปรรูป เพิ่มมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประเด็นที่ 2: ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และการค้า การท่องเที่ยว เป้าประสงค์ “ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น” กลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคง ของครอบครัว ชุมชนและสังคม เป้าประสงค์ “ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี กลยุทธ์ ยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างชุมชนสู่ความเข้มแข็ง

สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธรและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยการอบรมให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน สนับสนุนด้านการตลาดให้กับวิสาหกิจชุมชน และจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด และจากรายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยโสธร ครั้งที่ 2/2563 มีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนว่าควรส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้มีการพัฒนาตามผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งให้ความสำคัญกับเป้าหมายคือวิสาหกิจชุมชนที่มีผลประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลุ่มระดับดี (สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร,2563:15)

จากเหตุผลดังกล่าว มีความจำเป็นที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ระดับปานกลาง เพื่อยกระดับเป็นระดับดี ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร และเป็นประโยชน์ให้กับนักวิจัย นักวิชาการ นักส่งเสริม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม วางแผนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

2.2 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร

3.กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร มีขอบเขตดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาในประเด็นสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมวางแผนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่

วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 และผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2564 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2565

5. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้ ดังนี้

5.1 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง วิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ในมาตรา 3 ซึ่งหมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

5.2 วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร หมายถึง วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดยโสธรที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนประเภทกิจกรรมการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

5.3 กรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร หมายถึง กรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร กลุ่มละ 5 คน ประกอบด้วยตำแหน่ง ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัณยูิก และประชาสัมพันธ์

5.4 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจชุมชนจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การวางแผน การดำเนินงาน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข่าวสาร การจัดการสินค้า การบริหารสมาชิก และการประเมินผล 2) ด้านการผลิต ประกอบด้วย กระบวนการผลิต การจัดการผลผลิต 3) ด้านการตลาด ประกอบด้วย สินค้า ราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด และ 4) ด้านการเงิน ประกอบด้วย การระดมทุน ระบบบัญชีการเงิน

5.5 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร หมายถึง ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและทิศทาง การวางแผนการดำเนินงาน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข่าวสาร การจัดการสินค้า การบริหารสมาชิก และการประเมินผล 2) ด้านการผลิต ประกอบด้วย กระบวนการผลิต การจัดการผลผลิต 3) ด้านการตลาด ประกอบด้วย สินค้า ราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด และ 4) ด้านการเงิน ประกอบด้วย การระดมทุน ระบบบัญชีการเงิน

5.6 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร หมายถึง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารองค์กร 2) ด้านการผลิต 3) ด้านการตลาดและ 4) ด้านการเงิน

6.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารระดับปานกลางให้ประสบผลสำเร็จและสามารถนำไปพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอื่นต่อไป

6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารระดับปานกลางให้เป็นระดับดีให้ประสบผลสำเร็จ

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากการศึกษามาใช้กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและให้มีความเข้มแข็งต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารทางวิชาการ รวมถึงผลงานวิจัยที่เคยมีผู้เรียบเรียงไว้ เพื่อวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิจัย ในประเด็นดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการดำเนินงานกลุ่ม
2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
6. สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการดำเนินงานกลุ่ม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและการดำเนินงานกลุ่ม ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม องค์ประกอบของกลุ่ม และแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

บัณฑิตา ศรีชัยมูล (2547, น.22- 27) กล่าวว่า กลุ่มคือ การรวมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดจนมีบรรทัดฐานที่กลุ่มกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกถือปฏิบัติ มีความสามัคคี ความผูกพัน มีการแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกและมีโครงสร้างกลุ่มที่ชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการติดต่อและการปฏิบัติระหว่างสมาชิก

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2556, น.11-12) กล่าวว่า กลุ่มในงานส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การที่คนสองคนขึ้นไปมารวมกันปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีพฤติกรรมตลอดจนการกระทำของแต่ละบุคคล เพื่อไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม มีแนวปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามฐานะที่ถูกระบุกำหนด

ภายในกลุ่ม และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน กลุ่มประกอบด้วย เป้าหมายของกลุ่ม สมาชิก ผู้นำกลุ่ม กฎระเบียบการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มที่ทำร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน และเงินทุนกลุ่มไว้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

ศาสตราจารย์ศรีสุขวงศ์ (2550,น.293) ให้ความหมายว่า กลุ่ม (Group) หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีการติดต่อสื่อสาร และมีอิทธิพลระหว่างกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่ประสงค์ร่วมกัน

นที ขลิบทอง (2545,น.64) กล่าวว่า “กลุ่ม” หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และมีพฤติกรรม ตลอดจนการกระทำของแต่ละบุคคลเพื่อไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

กรมส่งเสริมการเกษตร(2540,น.4) ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึงการรวมตัวกันของบุคคลที่มีการพบปะสังสรรค์ หรือมีปฏิริยาสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าแต่ละบุคคลต่างตระหนักถึงสมาชิกภาพของตนเองและของบุคคลอื่นภายในกลุ่ม และต่างคนได้รับความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2558,น.6-7) กล่าวว่า กลุ่มต้องมีหลายคนมารวมกันจึงต้องมีคณะกรรมการไว้และต้องแบ่งหน้าที่กัน กรรมการจะเป็นผู้วางนโยบายทิศทางการทำงานให้เป็นไปตามกลุ่มที่ต้องการ ที่สำคัญจะต้องมาจากการเลือกของคนทั้งกลุ่ม และควรกระจายกรรมการให้ครอบคลุมพื้นที่กลุ่ม ควรตั้งกรรมการทำหน้าที่ต่างๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม สรุปได้ว่ากลุ่ม คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่สมาชิกร่วมกันทำโดยตลอดหรือเป็นกิจกรรมที่สมาชิกแยกกันทำก็ได้ แต่มีการรวมกลุ่มในเรื่องการจัดการบางอย่างหรือมีข้อตกลงบางอย่างร่วมกันขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละกลุ่มประโยชน์

1.2 องค์ประกอบของกลุ่ม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2558,น.6-7) กล่าวว่า กลุ่มต้องมีหลายคนมารวมกันจึงต้องมีคณะกรรมการไว้และต้องแบ่งหน้าที่กันประกอบด้วย

ประธาน ทำหน้าที่ดูแลการทำงานของกรรมการทั้งหมดให้ทำหน้าที่โปร่งใส เป็นไปตามแผนงาน เป็นผู้ประสานงานระหว่างกรรมการและสมาชิก รวมทั้งประสานงานกับคนภายนอกแทนกลุ่ม

รองประธาน ทำหน้าที่ช่วยงานตามที่ประธานมอบหมาย

เลขานุการ ช่วยจัดบันทึกการประชุม ช่วยประธานติดตามงาน ติดต่อบุคคลภายนอกแลดูและเอกสารต่างๆ

เหรียญกฐิน คุณแลเรื่องการเงินทั้งหมดตั้งแต่เก็บค่าธรรมเนียมจากสมาชิก เก็บเงินจากการขายสินค้าและเก็บรักษาเงินไว้ในที่ปลอดภัย จดบันทึกเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน และบัญชีให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

ประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่สื่อสาร ให้ข้อมูลระหว่างกรรมการและสมาชิกรวมทั้งกับบุคคลภายนอกกลุ่ม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2554, น.11-22) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มว่า ประกอบด้วยคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ซึ่งไม่จำกัดในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และเพศ มารวมกันมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อที่จะแก้ไขหรือข้อขัดข้องในเรื่องนั้น ๆ หรือปัญหานั้นๆ ให้หมดไป หรือให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของตนเองที่มีจุดมุ่งหมายเอาไว้ความสนใจร่วมกัน ซึ่งมักจะแสดงออกได้จากวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กลุ่มทุกกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาจะต้องมีวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สมาชิกทุกคนต้องการจะให้บรรลุ ความสนใจร่วมกันนี้จะเป็แรงดึงดูดให้สมาชิกรวมกลุ่มกัน เพื่อได้รับผลประโยชน์จากความสนใจนั้นถ้าหากกลุ่มไม่สามารถดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ได้ กลุ่มก็จะเริ่มสลายตัวแตกแยกการปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดก็คือ สมาชิกภายในกลุ่มนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นพิเศษและมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าที่ จะมีต่อบุคคลภายนอกกลุ่ม ในกลุ่มสมาชิกจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสมาชิกอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่ในที่เดียวกันและให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะอย่างไรก็ดี องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มในการพัฒนาชุมชนเกษตรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) เป้าหมายของกลุ่ม หรือความสนใจร่วมกัน จากการอธิบายความหมายของกลุ่มในการพัฒนาชุมชนดังกล่าว จะเห็นว่าลักษณะการรวมตัวกันของบุคคลในชุมชน มีพื้นฐานมาจากการที่ชุมชนมีปัญหาหรือความต้องการบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน เมื่อมารวมกันเป็นกลุ่ม จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการบางอย่างร่วมกัน

2) สมาชิก ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงขนาดเท่าใดก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็นในการรวมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมที่คล้ายคลึงกัน สมาชิกต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน เชื่อมั่นหรือมั่นใจในตนเองและกลุ่ม และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่จะประสานการทำงานกิจกรรมร่วมกันให้เกิดพลังในการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

3) ผู้นำกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหนือสมาชิก ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกที่อาจมาจากการเสนอตัวเองหรือการเลือกของสมาชิกให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มหรือทำหน้าที่บางอย่างแทนสมาชิก เช่น เป็นตัวแทนในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกสู่สาธารณะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงการพัฒนา

4) กฎระเบียบ การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ย่อมต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้

5) กิจกรรมกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มนั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ในการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะมีต่อบุคคลภายนอกกลุ่ม และยังให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะ

6) เงินทุนกลุ่ม ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มเช่นกัน เพราะกลุ่มจำเป็นต้องมีเงินทุนไว้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งอาจได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิกหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2541,น.3) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกลุ่มต้องพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ คือ

1) ผู้นำกลุ่ม หมายถึงบุคคลที่มีบทบาทชัดเจนในกลุ่มที่ จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยงนั้กพัฒนาและผู้ประสานเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดผู้นำจะต้องสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมกับขั้นตอนการพัฒนาของกลุ่มและสถานการณ์ของกลุ่มในขณะนั้นจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนมาก

2) สมาชิกกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกิจกรรมกลุ่ม และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ช่องทางการสื่อสารของกลุ่มสมาชิกจะต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มและงานหรือกิจกรรมของกลุ่ม แสดงความพึงพอใจความสามารถและอุทิศตนเองให้กับเป้าหมายของกลุ่ม

3) จุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันว่าเป็นความสำเร็จที่คนในกลุ่มต้องการให้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้จุดมุ่งหมายของกลุ่มที่ คือ จุดมุ่งหมายที่สมาชิกของกลุ่มพึงพอใจเชื่อมั่นว่ากลุ่มจะทำได้สำเร็จ สอดคล้องกับแรงจูงใจของตนในการเข้าเป็น

4) กฎเกณฑ์ คือ แนวทางหรือเครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และปฏิบัติตนระหว่างบุคคลในกลุ่มที่สมาชิกเข้าใจตรงกันและถือปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน กฎเกณฑ์ที่ดี คือ ระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

5) กิจกรรมและแผนงาน คือ สิ่งที่สมาชิกกำหนดขึ้นในรูปของงานที่กลุ่มจะต้องทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้เป็นขั้นตอนที่กลุ่มสามารถทำให้สำเร็จได้ผลตามเป้าหมายและก่อให้เกิดความพึงพอใจในสมาชิกกลุ่ม

6) การสื่อสาร คือ การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มในทุกรูปแบบจนเกิดความเข้าใจกันในหมู่สมาชิกการสื่อสารที่คือ การสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลใน

กลุ่มที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในช่องทาง และรูปแบบของการสื่อสารทำให้การรับและถ่ายทอดข่าวสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7) ผลประโยชน์ คือ สิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้รับในรูปแบบต่าง ๆ กัน และก่อให้เกิดความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับนั้นทางตรงและทางอ้อม โดยจะต้องมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบสำคัญของกลุ่มประกอบด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อที่จะแก้ไขให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่มีจุดมุ่งหมายเอาไว้กลุ่มประกอบด้วยผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม จุดหมายกลุ่ม กฎระเบียบกลุ่ม กิจกรรมและแผนงาน การสื่อสาร และผลประโยชน์

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ อ่างใน กอบเดช มะโนรัตน์ (2550,น.29) กล่าวว่า การปฏิบัติการ การดำเนินการหรือการดำเนินงาน (operations) หมายถึง กระบวนการในการสร้างคุณค่า(create value) ให้แก่ปัจจัยนำเข้า (inputs) ให้เป็นผลลัพธ์ (out puts) ที่มีราคา ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในการที่จะผลิตและพัฒนาสินค้าและบริการออกสู่ตลาดและถึงมือผู้บริโภค กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานเป็นกระบวนการเพิ่มมูลค่า (adding value) ให้แก่วัตถุดิบ (raw material) และปัจจัยนำเข้า เพื่อแปรรูปให้เป็นผลลัพธ์ สามารถกล่าวได้ว่าเป้าหมายหลักของการจัดการด้านการดำเนินงาน คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตหรือการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) และการปรับปรุงคุณภาพ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) และความพอใจของลูกค้า (customer satisfaction)

พจน์ ชุมศรี และพรชุลี นิลวิเศษ (2546,น.172-173) ได้อธิบายถึงการดำเนินงานกลุ่มว่าเมื่อเกษตรกรได้รวมตัวกันโดยสมัครใจ เพื่อการเรียนรู้หรือเพื่อดำเนินกิจกรรม ถ้าต้องการให้กลุ่มดำเนินการได้ดีและสามารถคงสภาพอยู่ได้ ควรกระตุ้นให้สมาชิกดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดข้อตกลงร่วมหรือกฎระเบียบ 3) การวางแผนกลุ่ม 4) การดำเนินงานตามแผน 5) การพัฒนาผู้นำ และสมาชิกให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน 6) การประเมินผล และ 7) การขยายผล

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543,น.80-281) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานกลุ่มว่า เมื่อกลุ่มกำเนิดขึ้นมาแล้วจะทำอย่างไรกลุ่มจะยังคงเป็นอยู่อย่างมีความหมาย คือ สมาชิกกลุ่มยังมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและทุกคนในกลุ่มยังคงทำกิจกรรมมุ่งสู่วัตถุประสงค์ของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและทุกคนพอใจในการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบในการดำเนินงานกลุ่มประกอบด้วย

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- 2) ข้อตกลงร่วมกันหรือกฎระเบียบข้อตกลง คือ การทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย กฎระเบียบ คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้กลุ่มยึดถือปฏิบัติ ทั้งยังกำหนดไว้ด้วยว่าบุคคลใดเว้นหรือละเมิดจะเป็นอย่างไร
- 3) การวางแผน คือ การวางรูปแบบภาระที่จะต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้าและเชื่อว่าจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้
- 4) การดำเนินงานตามแผน เช่น การประชุม การถ่ายทอดความรู้ การรับรู้ การบันทึกและการจัดทำบัญชี
- 5) การพัฒนาผู้นำและสมาชิกให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน
- 6) การประเมินผลโดยกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
- 7) การขยายผล เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วต้องขยายผลในด้าน รับสมาชิกเพิ่ม ขยายกิจกรรมเพิ่ม และการต้องมีผู้แทนของกลุ่มในแนวตั้ง เช่น สมาคม ชมรม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545,น.17-24) ได้สรุปการดำเนินงานกลุ่มไว้ว่า เป็นกิจกรรมขั้นสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีชีวิต เป็นสิ่งแรกที่สมาชิกจะพบปะช่วยเหลือแลกเปลี่ยนกัน การทำกิจกรรมกลุ่มมี 2 ลักษณะดังนี้ ลักษณะแรก เป็นกิจกรรมที่สมาชิกแยกกันทำแต่มีการรวมกลุ่มลักษณะเป็นงานรวมของกลุ่ม ลักษณะที่สอง เป็นกิจกรรมที่สมาชิกแยกกันทำแต่มีการรวมกลุ่มในเรื่องการจัดการบางอย่าง หรือมีข้อตกลงบางอย่างร่วมกัน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมอาชีพกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีกระบวนการ 7 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนกิจกรรม การกำหนดบทบาทและหน้าที่ การพัฒนาผู้นำ การสร้างข้อตกลงและระเบียบกลุ่ม การดำเนินกิจกรรม และ การประเมินผลงาน

1.3.1 การดำเนินงานกลุ่ม

1) การกำหนดวัตถุประสงค์

พจน์ ชุมศรีและพรชุลี นิลวิเศษ (2546,น.173) ได้กล่าวถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่าวัตถุประสงค์ควรเป็นเรื่องเดียวกันกับแนวทางหลักๆ ของกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มต้องการให้กลุ่มดำเนินงานในเรื่องนั้นๆ หรือในทิศทางนั้นๆ วัตถุประสงค์ที่ดีสามารถทบทวนหรือประเมินผลได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถเบี่ยงเบนปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์หากเป็นความต้องการร่วมกันของสมาชิก

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545,น.17-18) ได้กล่าวถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่าวัตถุประสงค์เป็นค่าที่ใช้แสดงถึงจุดหมายความต้องการว่าต้องการให้เกิดขึ้นหรือไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้น วัตถุประสงค์ที่จะดำเนินกิจกรรมหรือดำเนินโครงการคือเครื่องชี้วัดหรือเป็นเครื่องบอกทิศทางของกิจกรรมที่ดำเนินการว่าจะต้องทำอย่างไร เพื่อให้เกิดอะไรหรือไม่ให้เกิด

อะไรขึ้นโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องตอบคำถามอย่างน้อย 2 อย่าง คือ เพื่อให้เกิดอะไรขึ้นกับสิ่งที่จะต้องการและให้เกิดขึ้นเป็นปริมาณเท่าใด

2) การวางแผนกิจกรรม

พจน์ ชุมศรี และพรชุลี นิลวิเศษ (2546,น.173) ได้สรุปการวางแผนกลุ่มไว้ดังนี้แผน กลุ่ม คือ การเรียงเรียงความคิดและการตัดสินใจ โดยการมีส่วนร่วมของทุกๆ คนให้ปรากฏเป็นรูปธรรม สามารถรู้ล่วงหน้าว่าทุกๆ คนที่รวมกันเป็นกลุ่มจะทำ อะไร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การจัดทำแผนกลุ่มควรจัดทำอย่างง่าย แต่ควรเน้นให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสกำหนดแผนการดำเนินงานของกลุ่มตน แผนที่ดีควรเป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนเห็นด้วยว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร ทำที่ไหนและทำโดยใคร แผนกลุ่มที่ดีควรเขียนให้ชัดเจน

ธิดารัตน์ ตียะจามร (2545,น.238-241) ได้กล่าวถึงประเภทและขั้นตอนการจัดทำแผนของกลุ่มไว้ว่าการวางแผนแบบมีส่วนร่วม แผนที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าวแบ่งออกได้ 3 ประเภทหลัก คือ แผนการผลิต แผนกิจกรรมของกลุ่ม แผนสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม ผู้ที่ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนประกอบด้วย ผู้นำและสมาชิกกลุ่มทุกคนโดยมีรายละเอียดของแผนแต่ละประเภท ดังนี้

1) แผนการผลิต ขั้นตอนการจัดทำแผนสรุปได้ ดังนี้

(1) สำรวจแผนการผลิตของสมาชิกแต่ละคน สำรวจว่าแต่ละครอบครัวมีกำลังการผลิตมากน้อยเพียงใด และประมวลสิ่งที่สมาชิกต้องการเพื่อนำไปใช้ในการผลิต

(2) ทำแผนการผลิตกลุ่ม กลุ่มรวบรวมแผนการผลิตรายบุคคลสรุปเป็นแผนการผลิตของกลุ่ม หรือเรียกว่า “แผนตั้งรับ” นอกจากนั้นกลุ่มยังต้องทำ “แผนเชิงรุก” ด้วย การใช้วัตถุประสงค์ของกลุ่มเป็นพื้นฐานในการกำหนดว่ากลุ่มควรมีกิจกรรมอะไรบ้างที่ทำให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

2) แผนกิจกรรมของกลุ่มกลุ่มผลิตส่วนใหญ่มีแผนงานที่คล้ายกันอยู่ 5 แผนงาน คือ 1) แผนงานด้านการผลิต 2) แผนงานด้านฝึกอบรม 3) แผนงานด้านการตลาด 4) แผนงานด้านปัจจัยการผลิต และ 5) แผนงานด้านเงินทุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตั้งไว้

3) แผนสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม นอกจากแผนดังกล่าวแล้วควรมีการจัดทำแผนสนับสนุนด้วยในส่วนของงบประมาณนอกจากของหน่วยงาน

3) การกำหนดบทบาทและหน้าที่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545,น.19) กล่าวว่า การจัดสรรบทบาทหน้าที่ในกลุ่มขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการ โดยอาจแยกลักษณะของกิจกรรมใหญ่ๆ ได้ 2 ประการ คือ กิจกรรมเกี่ยวกับสวัสดิการและกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพ โครงสร้างของกลุ่มขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละกลุ่มและท้องถิ่น สิ่งที่ควรระวังและตระหนักในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

- 1) ตั้งตำแหน่งต่างๆเท่าที่จำเป็นในการดำเนินงาน
- 2) ให้สมาชิกเป็นผู้เลือก
- 3) มีการเขียนหรือบันทึกหน้าที่ ใครทำอะไร
- 4) กำหนดบทบาทหน้าที่แบบค่อยเป็นค่อยไปเท่าที่จำเป็น เมื่อมีความจำเป็นต้องมีตำแหน่งเพิ่มขึ้นจึงค่อยกำหนดเพิ่มขึ้นตามสภาพการณ์ของกลุ่ม
- 5) ไม่ควรมีโครงสร้างที่ซับซ้อนในระยะเริ่มต้น

ธิดารัตน์ ดิยะจามร (2545,น.238-241) ได้กล่าวถึงการจัดโครงสร้างกลุ่ม ว่าวิธีการคือนำวัตถุประสงค์กลุ่มที่ร่วมกันกำหนดไว้ในตอนแรกมาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบโครงสร้างการบริหารงานกลุ่มว่าควรแบ่งงานออกเป็นกี่ฝ่าย แต่ละฝ่ายควรมีหน้าที่อะไรบ้างภายใต้ปริมาณงานที่กำหนดไว้ในแต่ละฝ่ายควรมีผู้รับผิดชอบก็ขึ้นกับการออกแบบโครงสร้างกลุ่มและการจัดการคนเข้ารับผิดชอบในแต่ละงานต้องให้คนในกลุ่มร่วมกันกำหนดเอง ไม่ควรนำโครงสร้างสำเร็จรูปจากกลุ่มอื่นมาใช้กับกลุ่ม เพราะจะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของกลุ่ม ทำให้การทำงานของกลุ่มไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ข้อควรพิจารณาในการจัดโครงสร้างของกลุ่ม

- 1) การแบ่งฝ่ายงานต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- 2) การจัดคนเข้ารับผิดชอบแต่ละงาน ควรพิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้
 - (1) ความสนใจและความพร้อมที่จะเสียสละ
 - (2) ประสบการณ์ในการทำงานที่จะมอบหมายแล้วส่วนหนึ่ง
 - (3) เป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่
 - (4) ถ้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่หรือมีเครือข่ายหลายหมู่บ้าน ควรมีตัวแทนแต่ละพื้นที่เข้าเป็นคณะกรรมการ
 - (5) ผสมผสานความหลากหลายของเพศและวัยในหมู่กรรมการ
 - (6) มีบุคคลนอกกลุ่มที่กลุ่มให้การยอมรับและตัวแทนจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร่วมเป็นที่ปรึกษาหากกลุ่มมีการดำเนินธุรกิจเต็มรูปแบบ ควรมีตัวแทนจากภาคเอกชนในพื้นที่ช่วยเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินธุรกิจ
- 3) การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการเมื่อหมดวาระ ซึ่งไม่ควรเปลี่ยนทั้งคณะควรมีระเบียบให้คณะกรรมการชุดเดิมอยู่ต่อ เพื่อช่วยสอนงานคณะกรรมการชุดใหม่และเพื่อความต่อเนื่องของงาน

4) การพัฒนาผู้นำ

พจน์ ชุมศรี และพรชุลี นิลวิเศษ (2546,น.174) ได้กล่าวถึงการพัฒนาผู้นำไว้ว่าการพัฒนาผู้นำและสมาชิกนั้น สมาชิกจะสามารถทำงานด้วยดีหากได้มีการพูดคุยและสร้างความเข้าใจในเรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความสามัคคีเห็นประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม ความเสียสละไม่

เห็นแก่ตัว รวมทั้งการทำงานแบบช่วยตนเอง เชื่อมั่นในพลังกลุ่ม ที่จะฟันฝ่าอุปสรรคที่ขวางกั้นได้และ พุดคุยถึงความมียุติธรรม การละอบายมุข เสียสละ ชยัน อดออมและสามัคคี นอกจากนั้นควรให้ดู แบบอย่างที่ดี ให้การอบรมบ่มนิสัยในเรื่องที่ดี เพื่อเปลี่ยนเจตคติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทาง สร้างสรรค์ โดยดูแบบอย่างการปฏิบัติงานที่มีอุดมการณ์ การไปดูกลุ่มที่มีการพัฒนาจิตสำนึกที่ดี เป็น แบบอย่างได้ให้เกษตรกรหรือผู้นำเกษตรกรที่เสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นตัวอย่างที่ดีมาบอกเล่า ในการปฏิบัติงานสำหรับเทคนิคในการพัฒนาผู้นำ เช่น เทคนิคการประชุม เทคนิคการอภิปรายพุดคุย ให้มีส่วนร่วม ฝึกพัฒนาบุคลิกภาพในเรื่องความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ความขยันอดทน เป็นต้น

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2544,น.289) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำควรกระทำใน 2 ลักษณะ คือ การขยายจำนวนผู้นำและการเสริมคุณภาพผู้นำจะทำให้ปริมาณของผู้นำกระจายตัว ออกไป ไม่เป็นภาระของคนใดคนหนึ่ง การสร้างผู้นำใหม่จะเป็นการเสริมการสืบงานต่อของกลุ่ม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545,น.20) ได้กล่าวว่า วิธีการพัฒนาผู้นำให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารกิจกรรม คือ เมื่อมีการเลือกตั้งกรรมการกลุ่มแล้ว ควรค้นหาให้พบว่ กรรมการแต่ละคนนั้นมีจุดเด่นจุดอ่อนอะไรบ้างที่เขาารู้แล้วและยังไม่รู้ตามหลักของภาวะผู้นำ นำข้อมูลมาจัดทำโครงการพัฒนาผู้นำ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน และกรมส่งเสริมการเกษตร (2545 : 6) ได้สรุปการพัฒนาผู้นำและสมาชิกว่าในการทำงานกับกลุ่ม ผู้นำหรือสมาชิกเป็น องค์ประกอบที่สำคัญ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน ปลูกฝังอุดมการณ์การทำงานแบบช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5) การสร้างข้อตกลงและระเบียบกลุ่ม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2545,น.20) ได้กล่าวว่าการสร้างข้อตกลงและระเบียบ ของกลุ่มไว้ว่าเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มมีข้อตกลงที่ยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน คือ เมื่อเห็นว่ากลุ่มมีการ วางแผนกิจกรรมซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ สิ่งสำคัญจะต้องมี การติดตาม ควบคุม กำกับให้เป็นไปตามแผนงานและกรมส่งเสริมการเกษตร (2540 ก,น.15- 16) ระบุว่า การดำเนินกิจกรรมกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยการประชุม การให้ความรู้ การแก้ปัญหา การดำเนินธุรกิจและการจัดทำบัญชี

จิตรรัตน์ ตียะจามร (2545,น.241) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประชุมว่า การ ประชุมกลุ่มไม่ได้มุ่งหวังเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามประเด็นที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่มีความสำคัญต่อการ พัฒนากลุ่ม ดังนี้

พัฒนาคน การประชุมที่ดีเป็นการให้โอกาสคนฝึกสื่อการเรียนรู้ความคิดของคนอื่น ฝึกการแก้ปัญหา การถ่ายทอดข้อมูลซึ่งกันและกัน ดังนั้นเวทีการประชุมควรมีบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วม ประชุมยินดีและสบายใจกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ความคิดที่จะเกิดขึ้นในการ

ประชุมที่ดำเนินการอย่างถูกวิธี การแก้ไขปัญหาหรือการแสวงหาลู่ทางใหม่ๆ มักจะเกิดขึ้นในที่ประชุม ที่การประชุมเชิงสร้างสรรค์

สร้างทีม การประชุมที่ดีจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์สูงในบรรยากาศที่ดี จะทำให้เกิดความ เหนียวแน่นและความเป็นเอกภาพในทีมได้เป็นอย่างดีปรับความคิด การประชุมที่ดีจะเป็นเครื่องมือใน การปรับความคิดของคนส่วนใหญ่ให้อยู่ในแนวเดียวกันได้อย่างดีในประเด็นต่างๆ

การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในที่ประชุมย่อยมีคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันย่อมช่วยในการค้นหา ปัญหาขององค์กรได้ชัดเจนขึ้น การหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจจะทำได้ดีกว่า คนเดียว

กรมส่งเสริมการเกษตร (2540ข,น.10) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มนั้น วิธีการสร้างความรู้สามารถทำ ได้ 3 วิธี คือ

1) การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกใน กลุ่มเดียวกัน ดำเนินการได้โดยการจัดให้มีการประชุมพบปะกัน

2) สนับสนุนโดยการเรียนรู้เทคโนโลยีนอกกลุ่ม โดยการจัดให้มีการดูงานและทัศนศึกษา หลังการทัศนศึกษาดูงานแต่ละครั้งสมาชิกกลุ่มควรมีการประชุมหารือเพื่อร่วมกันประเมินความรู้ที่ ได้รับมาเพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์หรือยัง

3) หากมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้เพิ่มเติมก็จัดหาวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เฉพาะด้านมาให้ความรู้เพิ่มเติม

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2544,น.288 -299) ได้อธิบายถึงสิ่งที่ทำให้กลุ่มประสบ ปัญหา ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ขาดความเป็นธรรม การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบกลุ่ม การ เล่นพรรคเล่นพวกขาดความยุติธรรมไม่มีการสื่อสารที่ดี ขาดการประเมินงานร่วมกันของสมาชิก เมื่อ พบว่ากลุ่มประสบปัญหากลุ่มต้องวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง หากกลุ่มสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุ โดยการประเมินผลร่วมกันของสมาชิกแล้วหาทางแก้ไข กลุ่มก็จะสามารถขยายผลต่อไปได้ แต่หากไม่ วิเคราะห์หาสาเหตุแนวทางแก้ไข กลุ่มอาจอยู่นิ่งไม่มีการดำเนินกิจกรรม

6) การดำเนินกิจกรรม

จิตราตน์ ดิยะจามร (2545,น.251 -260) ได้กล่าวถึงการดำเนินธุรกิจว่า ปัจจุบันกลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่ได้รวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคมเพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีต แต่มีวัตถุประสงค์ ทางเศรษฐกิจเป็นหลักด้วยเหตุนี้เกือบทุกกลุ่มจึงมีการดำเนินธุรกิจที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งการ ดำเนินธุรกิจมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ การจัดทำแผนธุรกิจและการจัดสรรผลกำไรจากการ ดำเนินธุรกิจ ดังนี้

1) การจัดทำแผนธุรกิจ ประกอบด้วย บทสรุป ประวัติโดยย่อของกลุ่ม การวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม วัตถุประสงค์และเป้าหมายทางธุรกิจ แผนการตลาด แผนการจัดการ และแผนกำลังคน แผนการดำเนินงาน แผนฉุกเฉิน และการควบคุมและประเมินผลการตลาด

2) การจัดสรรกำไรจากการดำเนินธุรกิจกำไรสามารถนำมาจัดสรรให้กับ 4 กลุ่มใหญ่คือ สมาชิก คณะกรรมการ กลุ่ม ชุมชนและสังคม โดยมีข้อพิจารณาในการจัดสรรผลกำไรดังนี้ คือ แต่ละกลุ่มไม่มีสูตรตายตัวไม่จำเป็นต้องเท่ากันทุกปี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และหากผลการดำเนินธุรกิจดีอาจจัดสรรผลกำไรมากกว่าปีละครั้ง การจัดสรรกำไรอาจทำได้หลายรูปแบบทั้งลักษณะที่เป็นตัวเงินหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกลุ่ม

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2544,น.288 -299) ได้อธิบายถึงหลักการทำบัญชีที่ดีว่า กลุ่มควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ คือ ระบบการเงิน การบัญชี(หากมี) เป็นอย่างไร ก่อให้เกิดช่องโหว่ได้หรือไม่ ใครถือเงินได้มากเท่าไร ใครทำบัญชี ความรู้ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความเป็นระเบียบ มีมากน้อยเพียงใด สมาชิกเกิดความระแวงหรือไม่ มีหนี้สินค้ำมากน้อยเพียงใด มีการเอาเงินกลุ่มไปใช้ส่วนตัวหรือไม่ เพราะเหตุใด จะแก้ไขอย่างไร การดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2540 ก,น.16) คือ ดึงดูดความสนใจของสมาชิก สนองความต้องการของสมาชิก มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นภาระต่องานส่วนตัวของสมาชิกและกิจกรรมทุกอย่างควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด

ธิดารัตน์ ดิยะจามร (2545,น.241) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมกลุ่มมีประเด็นที่ควรพิจารณานอกจากการประชุมกลุ่มแล้ว การจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มได้แก่ บุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ อาคาร ที่ดิน เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญต่อแผนงานที่วางไว้และสำคัญต่อการดำเนินงานตามแผน

7) การประเมินผลงาน

พจน์ ชุมศรี และพรชุลี นิลวิเศษ (2546,น.173)ได้สรุปว่า การประเมินผลควรใช้หลักการประเมินแบบมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความรู้สึกที่จะปรับปรุงกลุ่มและปรับปรุงงานของตน เพื่อที่จะได้แสดงออกถึงความเป็นเจ้าของและควรประเมินอย่างง่าย เช่น ความคิดเห็น ความรู้สึก เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานและใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น กลุ่มสามารถใช้การพูดคุยระหว่างกันในเรื่องผลงานของกลุ่มว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรเช่น พูดคุยในระหว่างปฏิบัติงาน การพูดคุยหลังเลิกงาน หรือพูดคุยหลังเสร็จกิจกรรม ผลการประเมินควรมีข้อสรุปที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมรับทราบและอาจมีการบันทึกนำไปปฏิบัติต่อ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2540,น.22) สรุปว่า การประเมินผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลของการนำไปปฏิบัติ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแผนงานที่วางไว้หรือผลที่คาด

ว่าจะได้รับตามกำหนดไว้เพียงใด หรือเพื่อหาสาเหตุข้อบกพร่องไปแก้ไขปรับปรุงโครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในอนาคต ประเภทของการประเมินผลซึ่งแบ่งตามระยะเวลาได้ 3 ระยะ คือ

1) การประเมินผลก่อนการดำเนินงาน เป็นการวิเคราะห์กิจกรรมหรือโครงการที่จะดำเนินงานนั้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับปัญหาหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่เพียงใด

2) การประเมินผลขณะดำเนินงาน เป็นการประเมินผลวิธีดำเนินงานว่าได้กระทำตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไร เพื่อประโยชน์ในการหาทางแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินการต่อไป

3) การประเมินผลหลังการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินว่าผลงานที่ทำไปแล้ว สำเร็จตามเป้าหมายหรือตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะเหตุใด อาจดำเนินการทันทีเมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือบางโครงการอาจต้องรออีกระยะหนึ่งก็อาจเป็นได้

ธิดารัตน์ ตียะจามร (2545,น.241) ได้กล่าวถึง การติดตามประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มว่า การติดตามประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ การติดตาม การตรวจสอบการประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มและการประเมินผลบุคคลภายนอก ดังนี้

(1) การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม หมายถึง ระบบเฝ้าระวังเพื่อให้งานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่าปัจจัยต่างๆเตรียมพร้อมตามเวลา ได้แก่ การทำงานทุกขั้นตอนตามแผน การปรับแผนตามสถานการณ์ สมาชิกรู้ความเคลื่อนไหวทุกระยะ รู้ปัญหาอุปสรรคแก้ไขได้ทันเวลา ผู้ตรวจสอบเป็นคนที่กลุ่มคัดเลือกอาจเป็นคนในหรือนอกกลุ่มก็ได้แต่เป็นคนที่สมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับสิ่งสำคัญกลุ่มต้องกำหนดชัดเจนว่าต้องการติดตามอะไรบางอย่างไว้กับใครและเมื่อไร เครื่องมือสำคัญในการติดตามงานคือการประชุมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการประชุมคณะกรรมการหรือประชุมสมาชิกกลุ่มทั้งหมด

2) การประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม ประกอบด้วย

(1) ระดับการประเมินผล ทำได้ 2 ระดับ ได้แก่

- ระดับกิจกรรม เพื่อนำผลการประเมินมาตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใดและควรปรับปรุงอะไร

- ระดับกลุ่มโดยทั่วไปเป็นการประเมินผลประจำปี เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มมากน้อยเพียงใด โดยเทียบกับเป้าหมายและเกณฑ์ของกลุ่มที่กำหนดไว้และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลุ่มปีต่อไป

(2) ระบบของการประเมินผลการประเมินผลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการ ระยะดำเนินการและระยะสรุปผลและจัดทำรายงาน ซึ่งกลุ่มต้องดำเนินการเองทุกขั้นตอน ดังนี้

1) การเตรียมการประเมินผล ได้แก่ กำหนดสิ่งที่จะต้องประเมิน กำหนดประเด็นย่อยที่ต้องการประเมินกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นให้ตรงกับความเป็นจริง เที่ยงตรง มีความเป็นไปได้

เจาะจง ยึดหยุ่นตามสถานการณ์และทันยุคทันสมัย กำหนดเกณฑ์การประเมินในแต่ละตัวชี้วัด (5) กำหนดวิธีการในการเก็บข้อมูลและกำหนดผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูล

2) การดำเนินการประเมินผล โดยกลุ่มผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวิธีการที่กำหนดไว้ ในช่วงเตรียมการ ซึ่งถ้ารายละเอียดการทำการประเมินออกแบบไว้ชัดเจนและมีแผนที่รัดกุม การประเมินจะทำได้ไม่ยุ่งยาก

3) การสรุปผลและการจัดทำรายงาน รูปแบบการวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับข้อมูลแต่ละประเภท ข้อมูลเชิงปริมาณส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยหรือร้อยละ หากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะอยู่ในรูปการบรรยายสรุปประเด็นสำคัญ

(3) การประเมินผลโดยบุคคลภายนอก ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อป้องกันอคติ หลักในการประเมินผลโดยบุคคลภายนอก ได้แก่ การจัดองค์กร การติดต่อสื่อสารของคนภายในกลุ่ม การบริหารจัดการทางการเงิน การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การแก้ไขปัญหาภายในกลุ่ม การประสานหรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกและขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอกกลุ่ม

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานกลุ่ม สามารถสรุปได้ว่าการดำเนินงานกลุ่ม หมายถึง การที่กลุ่มซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดข้อตกลงร่วมหรือกฎระเบียบ การกำหนดบทบาทหน้าที่ การวางแผนกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การพัฒนาผู้นำและสมาชิก และการประเมินผล

2. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2549,น.1) ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนว่า การประกอบการโดยคนในชุมชน เพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองต่อการพึ่งตนเอง และความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิต การแปรรูป การดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อกินเพื่อใช้ในครอบครัว ในชุมชน เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบและด้วยรูปแบบที่ทันสมัย ใช้ทุนและเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองชุมชน และตลาดในวงกว้าง

ยูพา อินทราเวช (2555,น.5) ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนว่า หมายถึงการประกอบการของชุมชน ที่คนกลุ่มในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ ด้วยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการตอบสนองการพึ่งตนเองและการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มคนหรือคณะบุคคลที่ดำเนินการอาจเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นก็ได้

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน(2548,น.2) ให้ความหมายวิสาหกิจชุมชนว่า กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552,น.1) ได้ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชนว่า การประกอบกิจการของชุมชน ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต ทรัพยากร และทุนต่างๆ โดยภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อสร้างรายได้ สวัสดิการ ความมั่นคงให้ครอบครัวและชุมชน และมุ่งเน้นประโยชน์ทางสังคมของชุมชนมากกว่าการแสวงหากำไรสูงสุด โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ โดยผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทุนสำคัญในการดำเนินกิจการที่เชื่อมโยงเกื้อกูลกัน มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจของการพัฒนาและพึ่งตนเองได้

จากการกล่าวข้างต้นวิสาหกิจชุมชนพอจะสรุปความหมายได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินกิจการชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ และอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน รวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อจัดการทรัพยากรและทุนของชุมชนโดยใช้ความรู้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ เกิดความเข้มแข็ง และสงบสุขของชุมชน โดยไม่หวังกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว

สรุปวิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือกิจกรรมอื่นที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน รวมตัวกันประกอบกิจการ เพื่อสร้างรายได้เป็นการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ประกอบการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

2.2 พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน

พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนเป็นกฎหมายฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของชุมชนซึ่งร่างขึ้นจากตัวแทนของชุมชน โดยมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมความรู้และภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนพัฒนาความสามารถในการจัดการและรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนมีผลให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่างเข้มแข็งพร้อมกับการแข่งขันสินค้าในอนาคต พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ซึ่งประกอบด้วย 4 หมวด 34 มาตรา ดังนี้ หมวด 1 วิสาหกิจชุมชน หมวด 2 เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมวด 3 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หมวด 4 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548,น.1-20) ดังนี้

หมวดที่ 1 วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชนต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินให้วิสาหกิจชุมชนซึ่งประสงค์จะดำเนินกิจการต่อแจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ หากวิสาหกิจชุมชนใดไม่แจ้งความประสงค์เป็นเวลาสองปีติดต่อกัน กรมส่งเสริมการเกษตรจะมีหนังสือเตือนให้วิสาหกิจชุมชนนั้นแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และวิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะเลิกกิจการให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกกิจการ

หมวดที่ 2 เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วมีสิทธิขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน ซึ่งการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปตามข้อบังคับของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น และการดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้องเป็นไปตามความสมัครใจโดยจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจะดำเนินการให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายในเรื่องการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัย การให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิตการให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่น ๆ นอกจากนั้นยังให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย รวมทั้งประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนและเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

หมวดที่ 3 คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีจำนวน 28 คน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการและแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

และมีประสิทธิภาพ ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ในแต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ เกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน จังหวัด ประสานงานกับหน่วยงานทางภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด พิจารณาหรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด

หมวดที่ 4 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจาก คณะกรรมการ ได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้ กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิมิมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ตามความ พร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน ในระดับที่สูงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนในการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด รวมทั้ง ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือภาคธุรกิจหรือ อุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนด้วย

2.3 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551,น.1-18) กล่าวถึงการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนว่าบทบาทของสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนและเครือข่ายมีดังนี้

1) บทบาทของสำนักงานเกษตรจังหวัด

1.1) ด้านการเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ แจ้างข้อมูลข่าวสารสร้างความรู้ ความ เข้าใจในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแก่สำนักงานเกษตรอำเภอและร่วมกำหนดเป้าหมายแนว ทิศทางการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

1.2) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลข้อมูลวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายที่จดทะเบียน การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนและแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแต่ละอำเภอโดยจำแนกประเด็นในการขอรับการสนับสนุนออกเป็นด้านต่างๆ เช่น ด้านเทคโนโลยี ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านปัจจัยการผลิต ด้านเงินทุน เป็นต้น ตามความเหมาะสมและยกเว้นบทบาทภารกิจในการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับด้านดังกล่าว

1.3) การประชุมคณะอนุกรรมการ/คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด ใช้กลไกการประชุมผลักดันและขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในด้านต่างๆตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

1.4) ประสานงานและอำนวยความสะดวกรวมทั้งติดตามการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ กรณีที่การส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนมีอุปสรรคในด้านระเบียบกฎหมาย หรือข้อบังคับภาพรวมของประเทศให้เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อแก้ไข

1.5) เป็นศูนย์กลางข้อมูลการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเพื่อให้ผู้รับบริการทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนได้รับทราบและเข้าใจอย่างทั่วถึง

2) บทบาทของสำนักงานเกษตรอำเภอ

2.1) รวบรวมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การประชุมคณะอนุกรรมการวิสาหกิจชุมชนอำเภอ การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายการวางแผนดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอและนำเสนอต่อหน่วยงานภาคีหรือคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ

2.2) เพิ่มศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ และพัฒนาทักษะในการจัดประชุมแบบมืออาชีพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2.3) จัดประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ และบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เป็นระบบโดยใช้กลไกการประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอในการกำหนดเป้าหมายแนวทางการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันตามบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

2.4) จัดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน อำนวยความสะดวกการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเตรียมเอกสารแบบฟอร์มต่างๆพร้อมให้บริการอยู่เสมอ

2.5) สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายแล้วนำเสนอต่อหน่วยงานภาคีหรือคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอเพื่อขอรับการส่งเสริมสนับสนุนต่อไป

2.6) ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทีมเจ้าหน้าที่ดำเนินการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนและสรุปวิเคราะห์ผลการประเมินศักยภาพให้หน่วยงานภาคีหรือคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอรับทราบ

2.7) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ การเตรียมเอกสาร แบบฟอร์มต่างๆ และดำเนินการจดทะเบียน ต่อทะเบียน เพิกถอนทะเบียน ตามขั้นตอนที่กำหนดในคู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการบันทึกและปรับปรุงข้อมูลการจดทะเบียนโปรแกรมระบบงานสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

2.8) สนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกให้วิสาหกิจชุมชนจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดในคู่มือส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนฉบับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งสรุปผลการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

2.9) บูรณาการงานส่งเสริมเชื่อมโยงแผนงานโครงการกับงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานภาคีต่างๆโดยใช้เวทีการจัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแนวทางการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนแบบบูรณาการโดยสอดคล้องกับบทบาทและภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

2.4 การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551,น.17) กล่าวว่า การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นขั้นตอนหนึ่งในแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนด วัตถุประสงค์เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนได้ค้นหาและเรียนรู้ศักยภาพของตนเอง วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อจะได้กำหนดแผนพัฒนาและขอรับการสนับสนุนได้ตรงตามศักยภาพของตนเอง ดำเนินการประเมิน ทั้งนี้ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องเป็นผู้ประเมินตนเอง โดยทีมประเมินซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยในการวิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน โดยสำนักงานเกษตรอำเภอต้องประสานทีมประเมิน ชี้แจงทำความเข้าใจกับวิสาหกิจชุมชนถึงความสำคัญและการจัดกระบวนการประเมินศักยภาพ สนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนดำเนินการประเมินศักยภาพตนเองตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดในคู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และสรุปผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

กรมส่งเสริมการเกษตร(2550,น.10) ได้กล่าวถึงการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ว่าการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนดำเนินการใน 2 ส่วน คือประเมินกระบวนการในการจัดการ ประกอบด้วยประเด็นทิศทาง การวางแผน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข่าวสาร การบริหารสมาชิกและกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ ประเมินผลลัพธ์การประกอบการของ วิสาหกิจชุมชน สรุปผลการประเมินร่วมกับวิสาหกิจชุมชนและชี้ให้วิสาหกิจชุมชนเข้าใจศักยภาพในการบริหารจัดการของตนเอง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2555,น.2-3) กล่าวถึงแนวทางการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

ผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้นำวิสาหกิจชุมชน ผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนรวมแล้วไม่น้อยกว่า 7 คน

ทีมพี่เลี้ยงมี 2 ระดับ คือ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ประกอบด้วย เกษตรอำเภอและทีมงาน หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน มีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับวิสาหกิจชุมชนในการประเมินศักยภาพ และระดับจังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานภาคีตามที่เหมาะสม มีหน้าที่ให้ความรู้แก่ทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอเกี่ยวกับระบบการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

การชี้แจงทำความเข้าใจทีมพี่เลี้ยงระดับจังหวัดชี้แจงทำความเข้าใจระบบการประเมิน ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแก่ทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอ และทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอจัดให้มีการชี้แจงแก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้สามารถประเมินตนเองได้ โดยอาจใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร หรือเวทีอื่นตามความเหมาะสม

เครื่องมือ ใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน (ปรับปรุงปี 2562)

สถานที่ประเมิน ที่ทำการหรือที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน

ช่วงเวลาประเมิน วิสาหกิจชุมชนใหม่ให้ประเมินศักยภาพภายใน 60 วัน หลังการจดทะเบียนส่วน วิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการประเมินศักยภาพแล้ว และมีการประกอบการไประยะหนึ่ง ควรส่งเสริมให้มีการประเมินศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยอาจประเมินศักยภาพทุกปีหลังการจดทะเบียนหรือตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน

วิธีการประเมิน วิสาหกิจชุมชนประเมินตนเอง โดยมีทีมพี่เลี้ยงระดับอำเภอให้ความช่วยเหลือการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลการประเมินศักยภาพในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนเพื่อประมวลผล และพิมพ์ใบแจ้งผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งให้สรุปผลการประเมินศักยภาพบนปกหน้าของแบบประเมินศักยภาพ

การแจ้งผลการประเมินแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน นำไปแจ้งผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนและแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนคืนให้วิสาหกิจชุมชนพร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ใช้ทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ใช้ทำแผนการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานต่างๆ ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดเวทีเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาวิสาหกิจชุมชน และเพื่อใช้ทำแผนพัฒนาอื่นๆ เช่น แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557,น.17-19) การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีการบริหารจัดการ 8 ด้าน ดังนี้

1) แผนการดำเนินงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืน

2) ทรัพยากรและการเงิน มีการกำหนดที่มาของทรัพยากรและเงินทุนที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) ระบบบัญชี มีการบริหารจัดการระบบบัญชีตามความเหมาะสมของระดับการพัฒนา โดยมีการบันทึกบัญชี การปิดบัญชีได้ถูกต้องตามเวลา การเปิดเผยข้อมูลการเงินในระบบบัญชี รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชี

4) โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับการประกอบการ และความจำเป็นของแต่ละวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการบริหารจัดการคนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่

5) การกำหนดกฎระเบียบข้อตกลง มีการกำหนดข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน มีระบบควบคุมให้สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงที่กำหนด และให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน

6) การบริหารธุรกิจ มีการตรวจสอบควบคุมคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ มีฐานคิดในการกำหนดราคาอย่างมีเหตุผล มีการกำหนดปริมาณการผลิตที่เหมาะสม มีเป้าหมายตลาดที่ชัดเจน

7) การจัดการข้อมูล มีการรวบรวมจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สะดวกในการใช้งาน ข้อมูลมีคุณภาพเหมาะสม พอเพียง ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และมีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

8) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในด้านระบบ วิธีการ และความต่อเนื่อง

สรุปให้เห็นว่า การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน 8 ด้าน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ปิยฉัตร แก่นจันทน์ (2548,น.33) ได้สรุปคำจำกัดความของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกซึ่งความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อ ทศนคติ เจตคติหรือความเชื่อ ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง และอาจเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา

สินาง จิตรจำนอง (2550,น.8) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับเจตคติ ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติของบุคคลต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งการแสดงออกนั้น จะมาจากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมระหว่างบุคคลกับเหตุการณ์ หรือสิ่งที่บุคคลนั้นได้เกี่ยวข้อง

นิตยา ตั้งศุภธวัช (2550,น.33) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลในด้านความรู้ ความเชื่อ การตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ สถานภาพ ความเชื่อพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมเดิมของบุคคลนั้น ความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติ ในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกในด้านความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นแสดงออกมาโดยการพูด หรือเขียน ซึ่งการแสดงออกนี้ อาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

สัจจา บรรจงศิริ และคณะ (2551,น.14) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาดูงานและทัศนศึกษา การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้

2.2 การสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆโดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับครอบครัว ให้แต่ละครอบครัวลงมือแก้ปัญหาของตนเอง พึ่งพาตนเองให้มากที่สุด เพื่อลดรายจ่าย ในส่วนของระดับชุมชน ทำการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมตามความสามารถ ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องกำหนดบทบาทและหน้าที่ในกลุ่ม

ของกรรมการและสมาชิกการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการดำเนินกิจกรรมตามที่ตกลงร่วมกันในกลุ่ม ในชุมชน และการพัฒนาการขยายจำนวนสมาชิก

2.3 การส่งเสริมการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชน ลักษณะเครือข่ายควรมีความสัมพันธ์กันแบบพหุแบบนอกระบบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทุกคนในชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยอิสระ บนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีการพบปะแลกเปลี่ยนและมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดความเกื้อกูล ร่วมมือและช่วยเหลือกัน อันจะทำให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง การสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ต้องเริ่มต้นจากความ ต้องการของชุมชนเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถตอบสนอง ความต้องการของสมาชิกเครือข่ายได้ และเป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน โดย เชื่อมโยงการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเครือข่ายต่อไป

ถาวร ชูพล และคณะ (2552,น.11) กล่าวว่าแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็น กระบวนการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องการปรับวิธีคิดของชุมชนแบบพึ่งพาทนเองมาพึ่งพาตนเองโดย เชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ได้ในที่สุด โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน คือการเรียนรู้เป็นหัวใจมีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบด้วย ปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเงินทุน 2) ปัจจัยด้านการตลาด 3) ปัจจัยด้านการผลิต 4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 5) ปัจจัยด้านแรงงาน 6) ปัจจัยผู้นำ 7) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ชูศรี เสรีรักษ์และคณะ (2552,น.6) เห็นว่าแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็น กระบวนการดำเนินงานที่เน้นในเรื่องการปรับตัววิธีคิดของชุมชนแบบพึ่งพาทนเองมาพึ่งพาตนเอง โดยเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆทั้งในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพา ตนเองได้ในที่สุด โดยหลักการวิสาหกิจชุมชนคือการเรียนรู้เป็นหัวใจมีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย ของกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต้องเป็นการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชนอีก ทั้งชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การปรับปรุงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น จะต้องมาจากพลังทางปัญญา พลังความรู้ที่มาจากการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่มีในชุมชนมาบริหาร จัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนา ต่อไป

6. สถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารของจังหวัดยโสธร

จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประสบผลสำเร็จในการสนับสนุนให้เกษตรกรในชุมชนแปรรูปผลิตทางการเกษตรเพิ่มมูลค่าจากวัตถุดิบเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตคล้ายกัน โดยอาศัยภูมิปัญญาที่มีดั้งเดิม และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น อีกทั้งยังเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และเป็นหนทางอยู่รอดในการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน กลุ่มส่วนใหญ่จะมีการกำหนดกิจกรรมเองและมีการขยายจากกลุ่มเล็กกลายเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้น

จังหวัดยโสธรมีวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารที่จดทะเบียนประเภทวิสาหกิจชุมชนพื้นฐานในรูปแบบการผลิตสินค้าการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจำนวน 125 แห่ง ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแล้ว จำนวน 112 แห่งคิดเป็นร้อยละ 89.6 คงเหลือยังไม่ประเมินศักยภาพจำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.4 ผลจากการประเมินศักยภาพวิสาหกิจระดับดีจำนวน 27 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.10 ระดับปานกลาง จำนวน 77 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70.53 และระดับปรับปรุง จำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 7.14(สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร 2565) ได้รับงบประมาณและการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานร่วมบูรณาการ ได้แก่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ยโสธร สภาอุตสาหกรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 แสดงผลการจดทะเบียนและการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารจังหวัดยโสธร

ที่	อำเภอ	จดทะเบียน (แห่ง)	ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน (แห่ง)	ระดับปรับปรุง (แห่ง)	ระดับปานกลาง (แห่ง)	ระดับดี (แห่ง)
1	เมืองยโสธร	9	9	0	5	4
2	คำเขื่อนแก้ว	23	22	3	8	11
3	มหาชนะชัย	31	31	0	24	7
4	ค้อวัง	17	18	3	10	5
5	ป่าดัว	7	7	2	4	3
6	ทรายมูล	5	4	0	2	3
7	กุศชุม	10	10	0	7	3
8	เลิงนกทา	16	16	0	12	4
9	ไทยเจริญ	7	7	0	5	2
รวม		125	112	8	77	27

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร: 2565.

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ปาริฉัตร พุทธกาล (2558,น.70) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอปางดะ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และแต่งงานแล้ว ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีอาชีพหลักทำการเกษตร มีพื้นที่ทำการถือครองเกษตรเฉลี่ย 9.08 ไร่ แรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3.32 คน รายได้ของครัวเรือนภาคการเกษตรเฉลี่ย 66,900.89 บาท/ปี และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 42,434.18 มีสถานภาพภายในกลุ่มเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 3.20 ปี มากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.

สำเร็จ ภูมิลา (2558,น.90-91) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุเฉลี่ย 54 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ 6-10 ปี ส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในทางสังคม ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ประธานกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่ม ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตสินค้าและบริการอาชีพในครัวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร รายได้จากการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 39,077.70 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน และ ธ.ก.ส. จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.82 คน

รจนา เตียวพานิชย์กิจ (2557,น.96) ได้ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร พบว่า คณะกรรมการเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 48 ปี มากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพทำนาทุกครัวเรือน มีแรงงานในครัวเรือนจำนวน 3 คน มีแรงงานสำหรับทอผ้า เฉลี่ย 1 คน มีรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 146,655.70 บาท/ปี มีรายได้จากการผลิตผ้าทอ/เสื้อผ้าเฉลี่ย 20,118.57 บาท/ปี มีที่ดินเป็นของตนเองและที่ดินเช่า มีหนี้สินจากการทำการเกษตร เฉลี่ย 98,518.39บาท/ครัวเรือนมีหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน

7.2 การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

รจนา เตียวพานิชย์กิจ (2557,น.103-104) ได้ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัดยโสธร โดยศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 7 ด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารองค์กรพบว่าคณะกรรมการเห็นด้วยกับการบริหารองค์กรในระดับปานกลาง 2) ด้านการวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม พบว่ากรรมการเห็นด้วยในระดับปานกลาง 3) การ

บริหารการตลาด พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก 4) การจัดการข้อมูลข่าวสาร พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับปานกลาง 5) การบริหารสมาชิก พบว่า กรรมการเห็นด้วยระดับปานกลาง 6) การจัดการสินค้า พบว่าคณะกรรมการเห็นด้วยระดับปานกลาง 7) กระบวนการผลิต พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมาก

ทัศนีย์ เชาววิเศษ (2555,น.81-86) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนสนามคลีมะม่วงส่งออก ตำบลสนามคลี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสนามคลีมะม่วงส่งออก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมการวางแผนงาน การจัดสรรผลประโยชน์ การจัดการความรู้ และการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านการผลิต พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านการตลาด พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมการตลาดและการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง 4) ด้านการเงิน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วม การระดมทุนและระบบบัญชีการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

มนเทียร โรหิตเสถียร (2549,น.24) ได้ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาระดับของผลสำเร็จและปัญหาในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตลาด พบว่าปัญหาคู่แข่งมากขึ้น การแข่งขันด้านราคาสูง ช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าใช้จ่ายสูง ปัญหาด้านการขาดแผนการตลาด ไม่มีการพัฒนารูปแบบสินค้า 2) ด้านการผลิต พบว่ามีปัญหาต้นทุนการผลิตสูง วัตถุดิบมีราคาแพง กำลังการผลิตน้อยและงานเสร็จไม่ตรงเวลา 3) ด้านการเงิน พบว่าปัญหาหลักคือขาดเงินทุนหมุนเวียน มีหนี้สินมากเกินไป ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงินและอัตราดอกเบี้ยสูงเกินไปและ 4) ด้านการจัดการ พบว่า ค่าตอบแทนมีความจูงใจพนักงานที่มีความชำนาญ มีจำนวนพนักงานเหมาะสมต่อการผลิต

7.3 แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ทัศนีย์ เชาววิเศษ (2555,น.81-86) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนสนามคลีมะม่วงส่งออก ตำบลสนามคลี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 4 ด้านพบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ การฝึกอบรมภาวะผู้นำของ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน มีการระดมความคิดเห็น สร้างกฎระเบียบและวิถีปฏิบัติของสมาชิก 2) ด้านการผลิต การกำหนดปฏิทินการผลิต 3) ด้านการตลาด การจัดทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า การวางแผนการตลาดรองรับผลผลิต 4) ด้านการเงิน การระดมทุนจากสมาชิก การขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ

วิญญาดา ชัยศรีษะ (2557,น.86-87) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าลายลูกหวายบ้านนิคมเขตเจ็ด ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอชูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 4 ด้าน พบว่า 1) ด้านการพัฒนาสมาชิกกลุ่ม การจัดฝึกอบรมภาษากลางและภาษาอังกฤษให้กับนำกลุ่ม การ

ถ่ายทอดองค์ความรู้ของกลุ่มให้กับสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมการออมเงินของสมาชิก 2) ด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาด ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การวางแผนการผลิตร่วมกับสมาชิกกลุ่ม การจัดเกรดสินค้าตามคุณภาพผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ พร้อมวิทยากรประจำจุดเรียนรู้ การรับสมาชิกรุ่นใหม่เพื่อให้มีการสืบทอดองค์ความรู้และรักษาภูมิปัญญา การทอผ้าของชุมชน 4) ด้านการพัฒนาสินค้าและเครือข่าย การสร้างเครือข่ายการผลิต ปัจจัยการผลิต เสริมสร้างทักษะนอกจากการทอผ้าพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลาย

7.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

บุญรอด คำทะริ (2549, น.75-78) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 7 ด้าน 1) การบริหารองค์กร พบว่า ความรู้การทำงานแบบมีส่วนร่วมมีปัญหามากที่สุด 2) การวางแผนดำเนินงาน พบว่า การปฏิบัติงานตามแผน มีปัญหามากที่สุด 3) การบริหารตลาด พบว่า ความรู้เรื่องการตลาดมีปัญหามากที่สุด 4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร พบว่า ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ในการผลิตผ้าทอมีปัญหามากที่สุด 5) การจัดการสินค้า พบว่า ในการควบคุมคุณภาพและความสม่ำเสมอของสินค้ามีปัญหามากที่สุด 6) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า การพัฒนาผู้นำและสมาชิกมีปัญหามากที่สุด 7) กระบวนการผลิตผ้าทอ พบว่า องค์ความรู้การผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีปัญหามากที่สุด และข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเงินการบัญชี เทคโนโลยีในการผลิตและการบริหารจัดการคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสนับสนุนการวางแผนดำเนินงานในทุกด้านของวิสาหกิจชุมชน

นิตยา ตั้งศุภธวัช (2550, น.82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สมาชิกมีความคิดเห็นว่าปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 8 ด้าน 1) การวางแผนการดำเนินงาน มีปัญหาเรื่องการวางแผน และไม่มีข้อมูลประกอบการวางแผน 2) กรรมการขาดความกระตือรือร้นในการบริหารงาน 3) สมาชิกไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิก 4) การจัดการข้อมูลข่าวสาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม 5) การประเมินผล สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน 6) การผลิต ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับรองคุณภาพบรรจุภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน 7) การตลาด สมาชิกขาดความรู้ในการวางแผนการตลาด 8) การเงิน เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และมีข้อเสนอแนะว่า สมาชิกควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงาน คณะกรรมการควรมีการปรับเปลี่ยน พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาศักยภาพสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง การผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และควรมีการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง มีการชี้แจงรายละเอียดการใช้จ่ายเงินให้เป็นปัจจุบัน

สรุปจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างงานและสร้าง

รายได้ในชุมชนและระหว่างชุมชน มีการส่งเสริมจากภาครัฐ วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จสมาชิก
ต้องมีทักษะความรู้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการประชุมสม่ำเสมอ มีโครงสร้างกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการ
บริหารจัดการกลุ่ม มีการติดตามประเมินผลและนำปัญหาที่พบมาปรับปรุงแก้ไขมีการวางแผนดำเนินงาน
ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านการเงิน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ได้รับการอนุมัติจดทะเบียนและผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง ในพื้นที่ 9 อำเภอของจังหวัดยโสธร ปี 2565 จำนวน 77 แห่ง โดยกรรมการกลุ่มละ 5 คน รวมเป็น 385 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เจาะจงเลือกวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางเป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากเป็นกลุ่มที่สามารถพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้เป็นระดับดี และนำแนวทางการดำเนินงานไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนระดับปรับปรุง

1.2.1 เก็บข้อมูลจากกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง จำนวน 385 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane คงความคลาดเคลื่อน 0.08 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน

$$\text{แทนค่า } n = \frac{385}{1+385 (0.08)^2} = 111 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง จำนวน 111 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ ในจังหวัดยโสธร

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป	จำนวนตัวอย่าง
		และผลิตภัณฑ์อาหาร (แห่ง)	ราย
1	เมืองยโสธร	5	8
2	คำเขื่อนแก้ว	8	11
3	มหาชนะชัย	24	38
4	ค้อวัง	10	14
5	ป่าติ้ว	4	5
6	ทรายมูล	2	2
7	กุดชุม	7	9
8	เลิงนกทา	12	17
9	ไทยเจริญ	5	7
รวม		77	111

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร: 2565.

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เพื่อคัดเลือกตัวอย่างจากกรรมการวิสาหกิจ
ชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับ
ปานกลาง ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกเฉพาะที่จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลาง จำนวน 77 แห่ง กรรมการแต่ละ 5 คนรวมจำนวน 385 คน

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกรายชื่อกลุ่มที่สัมภาษณ์จำนวน 77 แห่ง โดยวิธีจับฉลากเพื่อให้ครบจำนวน 111 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์กรรมการฯ เป็นรายบุคคลประกอบด้วย คำถาม 2 ลักษณะคือคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด โดยรูปแบบของคำตอบจะเป็นแบบสำรวจรายการ แบบเติมคำในช่องว่างและแบบประเมินค่า แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ

1= เห็นด้วยน้อยที่สุด

2= เห็นด้วยน้อย

3= เห็นด้วยปานกลาง

4= เห็นด้วยมาก

5= เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ตอนย่อยที่ 4.1 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร โดยแบ่งระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ

1= มีปัญหาน้อยที่สุด

2= มีปัญหาน้อย

3= มีปัญหาปานกลาง

4= มีปัญหามาก

5= มีปัญหามากที่สุด

ตอนย่อยที่ 4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ในด้านต่างๆวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมดังนี้

3.1 การติดต่อประสานงาน ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธรเพื่อขอความร่วมมือในการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์

3.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ เกษตรกร ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ดินสอ ปากกา เครื่องคิดเลข และโทรศัพท์มือถือ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการวิจัย เริ่มสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์คณะกรรมการรายบุคคล ผู้สัมภาษณ์ชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์และอ่านข้อคำถามให้เกษตรกรตอบ และผู้สัมภาษณ์บันทึกคำตอบหรือทำเครื่องหมายตามที่เกษตรกรตอบ

3.4 การสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และกล่าวขอบคุณเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์

โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธรที่ทำการวิจัยเป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์กรรมการกลุ่มเป็นรายกลุ่มจำนวน 77 แห่ง กรรมการ จำนวน 111 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดจัดเป็นหมวดหมู่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชน ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ใช้ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ใช้ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของกรรมการวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ตอนย่อยที่ 4.4.1 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ใช้ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับปัญหาของกรรมการวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

ตอนย่อยที่ 4.4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ใน 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร” ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ที่มีคำถามแบบเลือกตอบและคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

1.1 วิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางสังคมของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

n = 111		
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	18	16.2
หญิง	97	83.8
2.อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	1	0.9
31-40 ปี	2	1.8
41-50 ปี	47	42.3
51-60 ปี	39	35.1
61-70 ปี	17	15.3
มากกว่า 70 ปี	5	4.5
ค่าต่ำสุด = 30 ปี ค่าสูงสุด = 78 ปี ค่าเฉลี่ย = 53.90 ปี SD=8.442		
3.สถานภาพ		
โสด	3	2.7
สมรส	104	93.7
อย่า/หม้าย	4	3.6
4.ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	49	44.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	27	24.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	29	26.1
อนุปริญญา/ปวส	3	2.7
ปริญญาตรี	3	2.7
5.สถานภาพทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	69	62.2
มีตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	42	37.8
ด้านการปกครอง	15	13.5
ด้านการศึกษา	-	-
ด้านศาสนา	2	1.8
ด้านสาธารณสุข	27	24.3

ตารางที่ 4.1 ต่อ

n =111		
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อื่นๆ (ด้านการเกษตร)	3	2.7
6.การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร		
ไม่ได้เป็นสมาชิก	8	7.2
เป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	103	92.8
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	82	73.9
กลุ่มสหกรณ์	1	0.9
กองทุนหมู่บ้าน	31	27.9
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	23	20.7
อื่นๆ (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี)	2	1.8

จากตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

- 1) เพศ กรรมการ ร้อยละ 83.8 เป็นเพศหญิงและร้อยละ 16.2 เป็นเพศชาย
- 2) อายุ กรรมการ ร้อยละ 42.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 35.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 15.3 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 4.5 มีอายุมากกว่า 70 ปี ร้อยละ 1.8 มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี และร้อยละ 0.9 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี โดยกรรมการมีอายุต่ำสุด 30 ปี สูงสุด 78 ปี และมีอายุเฉลี่ย 53.90 ปี
- 3) สถานภาพ กรรมการ ร้อยละ 93.7 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 3.6 มีสถานภาพหย่า/หม้ายและร้อยละ 2.7 มีสถานภาพโสด
- 4) ระดับการศึกษา กรรมการ ร้อยละ 44.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 26.1ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช ร้อยละ 24.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 2.7 ระดับอนุปริญา/ปวส.เท่ากับกับระดับปริญญาตรี
- 5) สถานภาพทางสังคม กรรมการส่วนใหญ่ร้อยละ 62.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 37.8 มีตำแหน่งทางสังคม โดยร้อยละ 24.3 ด้านสาธารณสุข ร้อยละ 13.5 ด้านการปกครอง ร้อยละ 2.7 อื่นๆ(ด้านการเกษตร) และร้อยละ 1.8 ด้านศาสนา ตามลำดับ
- 6) การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร กรรมการส่วนใหญ่ร้อยละ 92.8 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยร้อยละ 82 เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 27.9 เป็นกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 20.7 เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ1.8 อื่นๆ(กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี) และร้อยละ 0.9 เป็นกลุ่มสหกรณ์ ตามลำดับ

1.2 วิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ได้แก่ การประกอบอาชีพของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะพื้นที่การถือครองที่ดิน รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตร รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

		n =111
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	110	99.1
ทำไร่	15	13.5
ทำสวน	10	9.0
เลี้ยงสัตว์	21	18.9
รับจ้าง	11	9.9
ค้าขาย	14	12.6
2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ2	12	10.8
2-3 คน	32	28.8
3-4 คน	29	26.1
4-5 คน	25	22.5
มากกว่า 5 คน	13	11.7
ค่าต่ำสุด=1 คน ค่าสูงสุด=9 คน ค่าเฉลี่ย=3.98 คน SD=1.307		
3. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ2	76	68.5
2-3 คน	27	24.3
3-4 คน	4	3.6
4-5 คน	2	1.8
มากกว่า 5 คน	2	1.8
ค่าต่ำสุด=1 คน ค่าสูงสุด=6 คน ค่าเฉลี่ย=2.27 คน SD=0.972		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n =111

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4.ลักษณะพื้นที่การถือครอง (ทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มี เอกสารสิทธิ์)		
4.1 ที่ดินของตนเอง (ไร่)		
1-10 ไร่	45	40.5
11-20 ไร่	40	36.0
21-30	18	16.2
มากกว่า 30 ไร่	5	4.5
ค่าต่ำสุด=3 ไร่ ค่าสูงสุด=75 ไร่ ค่าเฉลี่ย=14.79 ไร่ SD=10.83		
4.2 พื้นที่เช่า		
1-10 ไร่	1	0.9
11-20 ไร่	2	1.8
21-30 ไร่	2	2.7
มากกว่า 30 ไร่	6	5.4
ค่าต่ำสุด=10 ไร่ ค่าสูงสุด=30 ไร่ ค่าเฉลี่ย=22.66 ไร่ SD=7.55		
5.รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรปี 2564/2565(ไม่หักค่าใช้จ่าย)		
10,000 -50,000 บาท	75	67.6
50,001 -100,000 บาท	27	24.3
100,001 -150,000 บาท	4	3.6
150,001 -200,000 บาท	2	1.8
มากกว่า 200,000 บาท	3	2.7
ค่าต่ำสุด=10,000 บาท ค่าสูงสุด =250,000 บาท ค่าเฉลี่ย= 56,783.78 บาท SD=48,758.10		
6.รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรปี 2564/2565(ไม่หักค่าใช้จ่าย)		
น้อยกว่า10,000 บาท	16	14.4
10,000 -50,000 บาท	73	65.8
50,001 -100,000 บาท	12	10.8
100,001 -150,000 บาท	5	4.5
150,001 -200,000 บาท	3	2.7
มากกว่า 200,000 บาท	2	1.8
ค่าต่ำสุด=5,000 บาท ค่าสูงสุด=250,000 บาท ค่าเฉลี่ย=46,596.40 บาท SD=48,604.76		

ตารางที่ 4.1

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	n=111	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ภาวะหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
7.1 ไม่มีหนี้สิน	95	85.6
7.2 มีหนี้สิน	16	14.4
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	74	66.7
สหกรณ์การเกษตร	1	0.9
ออมทรัพย์เพื่อการผลิต	2	1.8
กองทุนหมู่บ้าน	46	41.4
กลุ่มเกษตรกร	2	1.8
อื่นๆ (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี)	2	1.8

จากตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

1) การประกอบอาชีพของครัวเรือน กรรมการ ร้อยละ 99.1 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 18.9 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 13.5 ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 12.6 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 9.9 ประกอบอาชีพรับจ้าง และร้อยละ 9.0 ประกอบอาชีพทำสวนตามลำดับ

2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กรรมการ ร้อยละ 28.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 2-3 คน รองลงมา ร้อยละ 26.1 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 22.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-5 คน ร้อยละ 11.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนมากกว่า 5 คน ร้อยละ 10.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน ตามลำดับ

3) จำนวนแรงงานในครัวเรือน กรรมการ ร้อยละ 68.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน รองลงมา ร้อยละ 24.3 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนระหว่าง 2-3 คน ร้อยละ 3.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 1.8 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนระหว่าง 4-5 คน เท่ากันกับมากกว่า 5 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.27 คน

4) ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร (ทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์)

จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่ดินของตนเองและพื้นที่เช่า ร้อยละ 40.5 เกษตรกรมีที่ดินของตนเอง ระหว่าง 1-10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 36.0 มีที่ดินของตนเองระหว่าง 11-20 ไร่ ร้อยละ 16.2 มีที่ดินของตนเอง ระหว่าง 21-30 ไร่ ร้อยละ 4.5 มีที่ดินของตนเองมากกว่า 30 ไร่ โดยมีที่ดินของตนเองต่ำสุด 3 ไร่ สูงสุด 75 ไร่ และมีที่ดินของตนเองค่าเฉลี่ย 14.79 ไร่ ส่วนพื้นที่เช่า ร้อยละ 5.4 มีพื้นที่เช่า มากกว่า 30 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 2.7 มีพื้นที่เช่าระหว่าง 21-30 ไร่ ร้อยละ 1.8 มีพื้นที่เช่าระหว่าง 11-20 ไร่ ร้อยละ 0.9 มีพื้นที่เช่าระหว่าง 1- 10 ไร่ โดยมีพื้นที่เช่าต่ำสุด 10 ไร่ สูงสุด 30 ไร่ และมีพื้นที่เช่าเฉลี่ย 22.66 ไร่

5) รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรปี 2564/2565 (ไม่หักค่าใช้จ่าย)

ร้อยละ 67.6 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรระหว่าง 10,000-50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 24.3 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรระหว่าง 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 3.6 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรระหว่าง 100,001-150,000 บาท ร้อยละ 2.7 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรมากกว่า 200,000 บาท ร้อยละ 1.8 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรระหว่าง 150,001-200,000 บาท โดยมีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 250,000 บาท และมีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 56,783.78 บาท

6) รายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรปี 2564/2565 (ไม่หักค่าใช้จ่าย)

ร้อยละ 65.8 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรระหว่าง 10,000-50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 14.48 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 10.88 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรระหว่าง 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 4.5 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร 100,001-150,000 บาท ร้อยละ 2.7 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรระหว่าง 150,000-200,000 บาท ร้อยละ 1.8 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร มากกว่า 200,000 บาท โดยมีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 250,000 บาท และมีรายได้ต่อปีของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,596.40 บาท

7) สภาวะหนี้สินของครัวเรือน ร้อยละ 85.6 มีหนี้สิน โดยร้อยละ 66.7 มีหนี้สินธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 41.4 มีหนี้สินกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 1.8 มีหนี้สิน
 เท่ากันกับบออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเกษตรกร และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและร้อยละ 0.9 มีหนี้สิน
 สหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด ยโสธร

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด
ยโสธร ปรากฏตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน

n=111		
ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน	16	14.4
เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม	33	29.7
เกิดจากการชักชวนของผู้นำ	56	50.5
เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน	56	50.5
2.ข้อมูลกิจกรรมที่ดำเนินการ		
กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์พืช	45	40.5
กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์สัตว์	29	26.1
กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ประมง	37	33.3
3. ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม		
ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง	69	62.2
ดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง	42	37.8
4. ข้อมูลสถานที่ดำเนินกิจกรรมการแปรรูป		
ไม่มี	52	46.8
มี	60	54.1
5.จำนวนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผลิต		
1 ผลิตภัณฑ์	27	24.3
2 ผลิตภัณฑ์	73	65.8
3 ผลิตภัณฑ์	9	8.1
4 ผลิตภัณฑ์	1	0.9
ค่าต่ำสุด = 1ผลิตภัณฑ์ ค่าสูงสุด =4ผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.85 ผลิตภัณฑ์ SD = 0.588		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 111		
ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6.ปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปคิดเป็นร้อยละ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20	15	13.5
ร้อยละ 21-40	20	18.0
ร้อยละ 41-60	33	29.7
ร้อยละ 61-80	31	27.9
ร้อยละ 81-100	11	9.9
ค่าต่ำสุด = ร้อยละ10 ค่าสูงสุด =ร้อยละ 100 ค่าเฉลี่ยร้อยละ55.36 SD = 0.695		
7.ข้อมูลมาตรฐานผลิตภัณฑ์		
ไม่ได้รับรองมาตรฐาน	73	65.8
ได้รับรองมาตรฐาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	38	34.2
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช)	3	2.7
OTOP	37	33.3
8.ช่องทางการจำหน่าย		
จำหน่ายเองที่กลุ่ม	110	99.1
จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง	15	13.5
จำหน่ายผ่านออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	26	24.0
Facebook	24	21.6
Line	9	8.1

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

1) การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ50.5 การก่อตั้งเกิดจากการชักชวนของผู้นำเท่ากันกับการก่อตั้งเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน รองลงมาร้อยละ 29.7 การก่อตั้งเกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของสมาชิกและร้อยละ 14.4 การก่อตั้งเกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนตามลำดับ

2) ข้อมูลกิจกรรมที่ดำเนินการ ร้อยละ40.5ดำเนินกิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์พืช รองลงมาร้อยละ 33.3 ดำเนินกิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ประมง และร้อยละ 26.1 ดำเนินกิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์สัตว์ ตามลำดับ

3) ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ร้อยละ 62.2 มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 37.8 มีการดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ตามลำดับ

4) ข้อมูลสถานที่ดำเนินกิจกรรมการแปรรูป ร้อยละ 54.1 มีสถานที่ดำเนินกิจกรรม และร้อยละ 46.8 ไม่มีสถานที่ดำเนินกิจกรรม ตามลำดับ

5) จำนวนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผลิต ร้อยละ 65.8 มีจำนวนผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 24.3 มีจำนวนผลิตภัณฑ์ 1 ผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 8.1 มีจำนวนผลิตภัณฑ์ 3 ผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 0.9 มีจำนวนผลิตภัณฑ์ 4 ผลิตภัณฑ์ โดยมีจำนวนผลิตภัณฑ์ต่ำสุด 1 ผลิตภัณฑ์ สูงสุด 4 ผลิตภัณฑ์ และมีจำนวนผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 1.85ผลิตภัณฑ์

6) ปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปคิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 29.7 มีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูประหว่างร้อยละ41-60 รองลงมาร้อยละ 27.9 มีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูประหว่างร้อยละ61-80 ร้อยละ18.0 มีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูประหว่างร้อยละ21-40 ร้อยละ 13.5มีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ20 ร้อยละ9.9 มีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูประหว่างร้อยละ81-100 โดยมีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปต่ำสุดร้อยละ 10 สูงสุดร้อยละ100 และมีปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปเฉลี่ยร้อยละ55.36

7) ข้อมูลมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ร้อยละ65.8 มีผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับรองมาตรฐาน รองลงมาร้อยละ 34.2 มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองมาตรฐาน โดยร้อยละ33.3 ได้รับรองมาตรฐาน OTOP และร้อยละ2.7 ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช) ตามลำดับ

8) ช่องทางการจำหน่าย ร้อยละ 99.1 มีช่องทางการจำหน่ายเองที่กลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 24 มีช่องทางการจำหน่ายผ่านออนไลน์ โดยร้อยละ21.6 มีช่องทางการจำหน่ายผ่าน Facebook ร้อยละ8.1 มีช่องทางการจำหน่ายผ่าน Line และร้อยละ13.5 มีช่องทางการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธรดังนี้

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.4 - 4.8

โดยการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป และผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายความว่า มีการดำเนินงานมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายความว่า มีการดำเนินงานมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายความว่า มีการดำเนินงานปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายความว่า มีการดำเนินงานน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายความว่า มีการดำเนินงานน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารองค์กร

n=111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
1.การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน						3.17	ปานกลาง
- มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม	-	27	58	23	3	3.01	ปานกลาง
- มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานกลุ่ม	-	24	46	36	5	3.1	ปานกลาง
- มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม	-	12	54	41	4	3.33	ปานกลาง
- มีการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน	-	16	57	27	11	3.29	ปานกลาง
- มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่ชัดเจน	-	14	60	33	4	3.24	ปานกลาง
- มีการบันทึกการบัญชี การเงิน เป็นปัจจุบัน	-	52	38	13	8	2.97	ปานกลาง
- มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินแก่สมาชิก	-	28	43	28	12	3.21	ปานกลาง
- มีการบริหารจัดการทุนภายใน-ภายนอก อย่างเป็นระบบ	1	4	63	18	25	3.55	มาก
- มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม	0.9	3.6	56.8	16.2	22.5	0.911	
	1	3	46	39	22	3.34	ปานกลาง
	0.9	2.7	41.4	35.1	19.8	0.768	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
- มีการทบทวนข้อมูลผลการ ดำเนินการปีที่ผ่านมา	1 0.9	8 7.2	40 36.0	46 41.4	16 14.4	3.39 0.834	ปานกลาง
- มีการนำปัญหาการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข	-	25 22.5	45 40.5	27 24.3	14 12.6	2.93 0.741	ปานกลาง
2.การวางแผนการดำเนินงาน						3.32	ปานกลาง
- มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการจัดทำ แผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	2 1.8	11 9.9	66 59.5	29 26.1	3 2.7	3.18 0.716	ปานกลาง
- มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผน อย่างมีเหตุผล	-	7 6.3	61 5.5	36 32.4	7 6.3	3.38 0.702	ปานกลาง
- มีคณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผน	-	4 3.6	60 54.1	51 34.2	12 8.1	3.46 0.698	มาก
- มีการชี้แจงแผนการดำเนินให้สมาชิกทราบ อย่างทั่วถึง	-	20 18.0	54 48.6	30 27.0	7 6.3	3.21 0.813	ปานกลาง
- มีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้	-	12 10.8	42 37.8	43 38.7	14 12.3	3.53 0.850	มาก
- มีการควบคุมแผนและปรับแผนให้สอดคล้อง กับสถานการณ์	1 0.9	18 5.4	38 34.2	48 43.2	6 5.4	3.36 0.850	ปานกลาง
- มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน	2 1.8	24 21.6	49 44.1	28 25.2	8 7.2	3.14 0.902	ปานกลาง
3.การบริหารตลาด						3.04	ปานกลาง
- มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย	1 0.9	17 15.3	63 56.3	12 10.8	18 16.2	3.26 0.941	ปานกลาง
- มีการวางแผนการตลาดสอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน	-	4 3.6	51 45.9	45 40.5	11 9.9	3.56 0.721	มาก
- มีการวางแผนการตลาดรองรับผลผลิต	1 0.9	27 24.3	50 45.0	22 19.8	11 9.9	3.13 0.929	ปานกลาง
- มีการติดตามความต้องการของลูกค้า	1 0.9	23 20.7	49 44.1	25 22.5	13 11.7	3.23 0.943	ปานกลาง
- มีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ ประโยชน์	1 0.9	18 16.2	48 43.2	30 27.0	14 12.6	3.34 0.929	ปานกลาง
4.การจัดการความรู้และข่าวสาร						3.39	ปานกลาง
- มีการรวบรวม ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1 0.9	13 11.7	36 32.4	47 42.3	14 12.6	3.54 0.892	มาก

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

n =111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
- มีถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค วิธีการ แก่สมาชิกนำไปปฏิบัติ	1 0.9	19 17.1	45 40.5	37 33.3	9 8.1	3.30 0.882	ปานกลาง
- มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลุ่ม	-	20 18.0	45 40.5	34 30.6	12 10.8	3.34 0.899	ปานกลาง
- มีการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม	-	23 20.7	42 37.8	33 29.7	13 11.7	3.32 0.935	ปานกลาง
- มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง	-	-	67 60.4	35 31.5	9 8.1	3.47 0.644	มาก
5.การจัดการสินค้า						3.30	ปานกลาง
- มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า	-	23 20.7	40 36.0	36 32.4	12 10.8	3.33	ปานกลาง
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า	-	37 33.3	26 23.4	31 27.9	17 15.3	3.25 1.082	ปานกลาง
- มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย สวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นให้กับสินค้า	-	40 36.0	41 36.9	17 15.3	13 11.7	3.02 0.995	ปานกลาง
- มีข้อมูลการจัดเก็บสินค้าอย่างเป็นระบบ	-	14 12.6	48 43.2	39 35.1	10 9.0	3.40 0.824	ปานกลาง
- มีการควบคุมคุณภาพสินค้า	-	1 0.9	60 54.1	39 35.1	11 9.9	3.54 0.684	มาก
6.การบริหารสมาชิก						3.29	ปานกลาง
- มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกอย่างชัดเจน	-	22 19.8	50 45.0	26 23.4	13 11.7	3.27 0.712	ปานกลาง
- มีการพัฒนาสมาชิกกลุ่มตามความต้องการและทั่วถึง	-	28 25.2	42 37.8	31 27.9	10 9.0	3.20 0.766	ปานกลาง
- มีการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	-	14	47	40	10	3.41	มาก
สมาชิกมีความพึงพอใจ		12.6	42.3	36.0	9.0	0.911	
- สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหา	2 1.8	16 14.4	49 44.1	34 30.6	10 9.0	3.30 0.875	ปานกลาง
7.การประเมินผล						3.30	ปานกลาง
- มีการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน	-	21 18.9	53 47.7	35 31.5	2 1.8	3.16 0.745	ปานกลาง
- มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานประจำปี	1 0.9	14 12.6	50 45.0	38 34.2	8 7.2	3.34 0.825	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

n =111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
- มีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม	-	18 16.2	51 45.9	36 32.4	6 5.4	3.27 0.794	ปานกลาง
- มีการนำผลการประเมินการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน	-	15 13.5	35 31.5	57 51.4	4 3.6	3.45 0.771	มาก

จากตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารองค์กร พบว่า

1) การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ การบริหารจัดการทุนภายในภายนอกอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 3.55) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 10 ประเด็น ได้แก่ มีการทบทวนข้อมูลผลการดำเนินการปีที่ผ่านมา (ค่าเฉลี่ย 3.39) มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่าง (ค่าเฉลี่ย 3.34) มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานกลุ่ม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3.33) มีการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 3.29) มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.24) มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.21) และ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.01) มีการบันทึกการบัญชี การเงินเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 2.97) และมีการนำปัญหาการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 2.93) ตามลำดับ

2) การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.53) รองลงมาคณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.46) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ย 3.38 รองลงมา มีการควบคุมแผนและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.36) มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนอย่างมีเหตุผล (ค่าเฉลี่ย 3.38) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 3.18) และมีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน (ค่าเฉลี่ย 3.14) ตามลำดับ

3) การบริหารตลาด ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (ค่าเฉลี่ย 3.56) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ มีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.34) รองลงมา มีการติดตามความต้องการของลูกค้า (ค่าเฉลี่ย 3.23) มีการวางแผนการตลาดสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.13) และมีการวางแผนการตลาดรองรับผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.13) ตามลำดับ

4) การจัดการความรู้และข่าวสาร ในภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.47) รองลงมา มีการรวบรวม ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.54) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.34) รองลงมา มีการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.32) และมีถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค วิธีการ แก่สมาชิกนำไปปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.30) ตามลำดับ

5) การจัดการสินค้า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการควบคุมคุณภาพสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.54) และพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ มีข้อมูลการจัดเก็บสินค้าอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 3.40) รองลงมา มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.33) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (ค่าเฉลี่ย 3.25) และมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย สวยงาม เพื่อสร้างความโดดเด่นให้กับสินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.02) ตามลำดับ

6) การบริหารสมาชิก ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมสมาชิกมีความพึงพอใจ (ค่าเฉลี่ย 3.41) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหา (ค่าเฉลี่ย 3.30) รองลงมา มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.27) และมีการพัฒนาสมาชิกกลุ่มตามความต้องการและทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.20) ตามลำดับ

7) การประเมินผล ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการนำผลการประเมินการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.45) และพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานประจำปี (ค่าเฉลี่ย 3.34)

รองลงมา มีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.27) มีการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหาร องค์กร

n =111

ลำดับ	ประเด็นด้านการบริหาร องค์กร	\bar{X}	ความหมาย
1	การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร	3.39	ปานกลาง
2	การวางแผนการดำเนินงาน	3.32	ปานกลาง
3	การบริหารตลาด	3.30	ปานกลาง
3	การจัดการสินค้า	3.30	ปานกลาง
3	การประเมินผล	3.30	ปานกลาง
4	การบริหารสมาชิก	3.29	ปานกลาง
5	การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม	3.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารองค์กร พบว่า

ภาพรวมสรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย3.39) รองลงมา การวางแผนการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย3.32) การบริหารตลาด การจัดการสินค้า การประเมินผล (ค่าเฉลี่ย3.30) การบริหารสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.29)และ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิต

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
1.ด้านการผลิต						3.34	ปานกลาง
1.1กระบวนการผลิต						3.35	ปานกลาง
- มีทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตสินค้าหรือบริการที่เหมาะสม	-	3	64	37	7	3.43	มาก
- มีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	-	15	49	40	7	3.35	ปานกลาง
- มีกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม	-	15	49	40	7	3.30	ปานกลาง
- มีการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อป้องกันความผิดพลาด	-	19	50	31	11	3.30	ปานกลาง
1.2 การจัดการผลผลิต	-					3.32	ปานกลาง
- มีขั้นตอนกระบวนการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ	-	22	33	47	9	3.38	ปานกลาง
- มีวัตถุดิบเพียงพอในการผลิต	-	15	53	32	11	3.35	ปานกลาง
- มีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมในการผลิต	-	16	57	30	8	3.27	ปานกลาง
- มีการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตแก่สมาชิก	-	17	53	32	9	3.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตพบว่า

1.การผลิต ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ กระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.35) และการจัดการผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.32)

1.1 กระบวนการผลิต ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตสินค้าหรือบริการที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.43) และพบว่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ มีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.35)

รองลงมา มีกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.30) และมีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันการผิดพลาด (ค่าเฉลี่ย 3.30) ตามลำดับ

1.2 การจัดการผลผลิต ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ มีขั้นตอนกระบวนการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.38) รองลงมา มีวัตถุประสงค์เพียงพอในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.35) มีการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตแก่สมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.29) และมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.27) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาด

n =111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
1.ด้านการตลาด						3.26	ปานกลาง
1.1 สินค้า						3.31	ปานกลาง
- มีสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน	-	14	63	20	14	3.30	ปานกลาง
		12.6	56.8	18.0	12.6	0.850	
- มีสินค้าที่มีความหลากหลาย	-	21	58	18	14	3.22	ปานกลาง
		18.9	52.8	16.2	12.6	0.901	
- มีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง	-	13	55	25	18	3.43	มาก
		11.7	49.5	22.5	16.2	0.900	
1.2 ราคา						3.21	ปานกลาง
- มีหลักเกณฑ์การกำหนดราคาที่ชัดเจน	-	20	56	22	13	3.25	ปานกลาง
		18.0	50.5	19.8	17.7	0.889	
- มีการวิเคราะห์ตลาดเพื่อกำหนดราคา	-	21	59	21	10	3.18	ปานกลาง
		18.9	53.9	18.9	9.0	0.844	
- มีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม	-	21	55	25	10	3.21	ปานกลาง
		18.9	49.5	22.5	9.0	0.857	
1.3 การจัดจำหน่าย						3.35	ปานกลาง
- มีแบรนด์สินค้าของกลุ่ม	-	16	52	31	12	3.35	ปานกลาง
		14.4	46.8	27.9	10.8	0.859	
- มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน	-	14	55	31	9.9	3.35	ปานกลาง
		12.6	49.5	27.9	15	0.827	
- มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย	-	12	58	30	11	3.36	ปานกลาง
		10.8	52.3	27.0	9.9	0.806	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n =111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
1.4 การส่งเสริมการตลาด	-					3.29	ปานกลาง
- มีการประชาสัมพันธ์สินค้าหลายช่องทาง	-	12	58	32	9	3.34	ปานกลาง
		10.8	52.3	28.8	8.1	0.780	
- มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การสะสมแต้ม	-	17	61	30	3	3.17	ปานกลาง
		15.3	55.0	27.0	2.7	0.711	
- มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดกับกลุ่ม องค์กรเกษตรกรในพื้นที่ หน่วยงานราชการและ เอกชน	-	11	58	30	12	3.38	ปานกลาง
		9.9	52.3	27.0	10.8	0.840	

จากตารางที่ 4.7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการตลาดพบว่า

1.การตลาด ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ การจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.35) รองลงมา สินค้า (ค่าเฉลี่ย 3.31) การส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.29) และ ราคา (ค่าเฉลี่ย 3.21) ตามลำดับ

1.1 สินค้า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ มีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.43) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ มีสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.30) และมีสินค้าที่มีความหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 3.22) ตามลำดับ

1.2 ราคา ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ หลักเกณฑ์การกำหนดราคาที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.57) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ มีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.21) และ มีการวิเคราะห์ตลาดเพื่อกำหนดราคา (ค่าเฉลี่ย 3.18) ตามลำดับ

1.3 การจัดจำหน่าย ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น

ได้แก่ มีแบรนด์สินค้าของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.38) รองลงมา มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.35) และ มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 3.25)

1.4 การส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดกับกลุ่มองค์กร เกษตรกรในพื้นที่ หน่วยงานราชการและเอกชน (ค่าเฉลี่ย 3.38) รองลงมา มีการประชาสัมพันธ์สินค้าหลายช่องทาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) และมีกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การสะสมแต้ม (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน

n =111

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					\bar{X} S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ		
1.ด้านการเงิน						3.30	ปานกลาง
1.1การระดมทุน						3.29	ปานกลาง
- มีการระดมทุนจากกรรมการและสมาชิก	-	12 10.8	58 52.3	32 28.8	9 8.1	3.34 0.780	ปานกลาง
- มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอกับการดำเนินงาน	-	17 15.3	61 55.0	30 27.0	3 2.7	3.17 0.711	ปานกลาง
- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	-	11 9.9	58 52.3	30 27.0	12 10.8	3.38 0.810	ปานกลาง
1.2 ระบบบัญชี การเงิน						3.32	ปานกลาง
- มีการจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ	-	13 11.7	60 54.1	31 27.9	7 6.3	3.28 0.755	ปานกลาง
- มีกฎระเบียบการใช้จ่ายเงิน	-	12 10.8	52 46.8	38 34.2	9 13.3	3.39 0.789	ปานกลาง
- มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบ	-	16 14.4	55 49.5	31 27.9	9 8.1	3.29 0.815	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการเงินพบว่า

1.การเงิน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ระบบบัญชีการเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.32) และการระดมทุน (ค่าเฉลี่ย3.26) ตามลำดับ

1.1 การระดมทุน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.38) มีการระดมทุนจากกรรมการและสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.34) และมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอกับการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

1.2 ระบบบัญชี การเงิน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น มีกฎระเบียบการใช้จ่ายเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.39) รองลงมา มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบ (ค่าเฉลี่ย 3.29) และมีการจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 3.28) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

4.1 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ปัญหาที่พิจารณาประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านการเงิน รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4.9

โดยวิเคราะห์ระดับของปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายความว่า ระดับปัญหามากที่สุด
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายความว่า ระดับปัญหามาก
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายความว่า ระดับปัญหาปานกลาง
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายความว่า ระดับปัญหาน้อย
- ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายความว่า ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.9 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารใน
จังหวัดยโสธร

n =111

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} S.D	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
1.ด้านการบริหารองค์กร						2.76	ปานกลาง	
- การกำหนดเป้าหมายและทิศทางใน การดำเนินงานของกลุ่ม	7 6.3	43 38.7	38 34.2	18 16.2	5 4.5	2.73 0.960	ปานกลาง	4
- การวางแผนการดำเนินงาน	5 4.5	47 42.3	37 33.3	19 17.1	3 4.5	2.71 0.898	ปานกลาง	6
- การบริหารตลาด	14 12.6	31 27.9	39 35.1	21 18.9	6 5.4	2.76 10.69	ปานกลาง	3
- การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร	14 12.6	33 29.7	39 35.1	20 18.0	5 4.5	2.72 10.45	ปานกลาง	5
- การจัดการสินค้า	7 6.3	39 35.1	39 35.1	11 17.1	5 4.5	2.80 0.970	ปานกลาง	2
- การบริหารสมาชิก	10 9.0	39 35.1	37 33.3	22 19.8	3 2.7	2.72 0.973	ปานกลาง	5
- การประเมินผล	2 1.8	34 30.6	51 45.9	18 16.2	6 5.4	2.92 0.870	ปานกลาง	1
2.ด้านการผลิต						2.65	ปานกลาง	
- กระบวนการผลิต	6 5.4	43 38.7	42 37.8	15 13.5	5 4.5	2.72 0.923	ปานกลาง	1
- การจัดการผลผลิต	11 9.9	45 40.5	38 34.2	12 10.8	5 4.5	2.59 0.966	น้อย	2
3.ด้านการตลาด						2.91	ปานกลาง	
- สินค้า	11 9.9	18 16.2	52 46.8	21 18.9	9 8.1	2.99 1.040	ปานกลาง	1
- ราคา	12 10.8	24 21.6	42 37.8	27 24.3	6 5.4	2.91 1.054	ปานกลาง	2
- การจัดจำหน่าย	4 3.6	45 40.5	31 27.9	22 19.8	9 8.1	2.88 10.33	ปานกลาง	4
- การส่งเสริมการตลาด	9 8.1	29 26.1	49 44.1	13 11.7	11 9.9	2.89 10.47	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n =111

ประเด็น	ระดับปัญหา					\bar{X} S.D	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ			
4.ด้านการเงิน						2.81	ปานกลาง	
- การระดมทุน	16 14.4	33 29.7	36 32.4	20 18.0	6 5.4	2.70 1.092	ปานกลาง	2
- ระบบบัญชี การเงิน	11 9.9	24 21.6	46 41.4	22 19.8	8 7.2	2.92 10.50	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.9 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

ประเด็นปัญหา

1) ด้านการบริหาร องค์กร ในภาพรวมมีระดับปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.76) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ การประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 2.92) รองลงมา การจัดการสินค้า (ค่าเฉลี่ย 2.80) การบริหารตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.76) กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.73) การจัดการข้อมูลและข่าวสารและการบริหารสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.72) เท่ากัน และการวางแผนการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 2.71) ตามลำดับ

2) ด้านการผลิต ในภาพรวมมีระดับปัญหาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.65) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ กระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.72) และ มีระดับปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดการผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.59) ตามลำดับ

3) ด้านการตลาด ในภาพรวมมีระดับปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.91) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ สินค้ามี (เฉลี่ย 2.99) รองลงมา ราคา (ค่าเฉลี่ย 2.91) การส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.89) และ การจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.88) ตามลำดับ

4) ด้านการเงิน ในภาพรวมมีระดับปัญหาการดำเนินงานด้านการเงินอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีระดับปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ระบบบัญชี การเงิน (ค่าเฉลี่ย 2.92) และการระดมทุน (ค่าเฉลี่ย 2.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

n =111

อันดับ	ประเด็นปัญหา	\bar{X}	ความหมาย
1	ปัญหาด้านการตลาด	2.91	ปานกลาง
2	ปัญหาด้านการเงิน	2.81	ปานกลาง
3	ปัญหาด้านการบริหาร องค์กร	2.76	ปานกลาง
4	ปัญหาด้านการผลิต	2.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 สรุประดับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ภาพรวมสรุประดับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร อยู่ในระดับปานกลาง 7 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.91) รองลงมา ปัญหาด้านการเงิน (ค่าเฉลี่ย 2.81) ปัญหาด้านการบริหาร องค์กร (ค่าเฉลี่ย 2.76) และปัญหาการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ดังนี้

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ข้อเสนอแนะที่พิจารณาประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กร การผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ซึ่งกรรมการตอบข้อเสนอแนะ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 คน พบว่า

มีข้อเสนอแนะด้านการเงิน ร้อยละ 25 ควรมีการจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบัน รองลงมาข้อเสนอแนะด้านการตลาด ร้อยละ 25 ควรมีการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย ข้อเสนอแนะด้านการบริหารองค์กร ร้อยละ 22 ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกอย่างต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะด้านการผลิต ร้อยละ 20 ควรมีการบริหารจัดการผลผลิตให้เพียงพอต่อการผลิต ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.2 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.4 เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ที่ขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและได้รับการอนุมัติจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว พร้อมทั้งได้รับการประเมินศักยภาพในระดับปานกลางในพื้นที่จำนวน 9 อำเภอของจังหวัดยโสธร ค้นหาจากทะเบียนวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าหรือบริการ การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร วันที่ 25 กันยายน 2565 มีจำนวน 77 กลุ่มและ กรรมการกลุ่มทุกตำแหน่งรวม 385 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.8 % ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 111 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-ended questions) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นข้อความที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:SD) และการจัดอันดับ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า ร้อยละ 83.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.90 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 93.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.1 มากกว่าระดับอื่น ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 62.2 ด้านการสาธารณสุข ร้อยละ 24.3 มากกว่าตำแหน่งอื่นๆ เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 82 มากกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา รองลงมาอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 18.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.27 คน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และพื้นที่เช่า มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 56783.78 บาท มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 46596.40 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 85.6 ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.3.2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ส่วนใหญ่เกิดจากการชักชวนของผู้นำชุมชนและการส่งเสริมของหน่วยงาน ดำเนินกิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์พืชมีการดำเนินกิจกรรมอย่างความต่อเนื่อง มีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม ส่วนใหญ่ มีผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ มีปัจจัยการผลิตในชุมชน ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน

1.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านการเงิน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 5.1 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

n =111

ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน	\bar{X}	ความหมาย
1.ด้านการบริหาร องค์กร	2.76	ปานกลาง
- การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน	3.17	ปานกลาง
- การวางแผนการดำเนินงาน	3.32	ปานกลาง
- การบริหารตลาด	3.04	ปานกลาง
- การจัดการความรู้และข่าวสาร	3.39	ปานกลาง
- การจัดการสินค้า	3.30	ปานกลาง
- การบริหารสมาชิก	3.29	ปานกลาง
- การประเมินผล	3.30	ปานกลาง
2.ด้านการผลิต	3.34	ปานกลาง
- กระบวนการผลิต	3.35	ปานกลาง
- การจัดการผลผลิต	3.32	ปานกลาง
3.ด้านการตลาด	3.26	ปานกลาง
- สินค้า	3.31	ปานกลาง
- ราคา	3.21	ปานกลาง
- การจัดจำหน่าย	3.35	ปานกลาง
- การส่งเสริมการตลาด	3.29	ปานกลาง
4.ด้านการเงิน	3.30	ปานกลาง
- การระดมทุน	3.29	ปานกลาง
- ระบบบัญชี การเงิน	3.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.11 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

1. ด้านการบริหารองค์กร

การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่าคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ในภาพรวมระดับปานกลาง

ระบบบัญชี การเงิน พบว่าคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบบัญชี การเงิน ในภาพรวมระดับปานกลาง

4.ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ปัญหาที่พิจารณาประกอบด้วย ปัญหาด้านการบริหารองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาดและด้านการเงิน รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 5.2 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

n =111			
ประเด็นปัญหา	\bar{X}	ความหมาย	อันดับ
1.ด้านการบริหารองค์กร	2.76	ปานกลาง	
- การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม	2.73	ปานกลาง	4
- การวางแผนการดำเนินงาน	2.71	ปานกลาง	6
- การบริหารตลาด	2.76	ปานกลาง	3
- การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร	2.72	ปานกลาง	5
- การจัดการสินค้า	2.80	ปานกลาง	2
- การบริหารสมาชิก	2.72	ปานกลาง	5
- การประเมินผล	2.92	ปานกลาง	1
2.ด้านการผลิต	2.65	ปานกลาง	
- กระบวนการผลิต	2.72	ปานกลาง	1
- การจัดการผลผลิต	2.59	น้อย	2
3.ด้านการตลาด	2.91	ปานกลาง	
- สินค้า	2.99	ปานกลาง	1
- ราคา	2.91	ปานกลาง	2
- การจัดจำหน่าย	2.88	ปานกลาง	4
- การส่งเสริมการตลาด	2.89	ปานกลาง	3

จากตารางที่ 5.2 สรุประดับปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหารในจังหวัดยโสธร พบว่า

1. ด้านการบริหารองค์กร

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์กร พบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์กร ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีปัญหาในการประเมินผล การจัดการสินค้า การบริหาร กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม การจัดการข้อมูลและข่าวสารและการบริหารสมาชิกและการวางแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ

2. ด้านการผลิต

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิต พบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร มีปัญหาเกี่ยวกับการผลิต ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีปัญหากระบวนการผลิตมีค่าเฉลี่ย และการจัดการผลผลิต ตามลำดับ

3. ด้านการตลาด

ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด พบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร มีปัญหาเกี่ยวกับการผลิต ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีปัญหาสินค้า ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

4. ด้านการเงิน

ปัญหาเกี่ยวกับการเงิน พบว่า คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหาร มีปัญหาเกี่ยวกับการเงิน ในภาพรวมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า มีปัญหาระบบบัญชี การเงิน การระดมทุน ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหารในจังหวัดยโสธร

2.1.1 *ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม* ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหารในจังหวัดยโสธร ร้อยละ 36.9 ดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่องหากพิจารณาร่วมกับปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปคิดเป็นร้อยละ 50 จึงอภิปรายได้ว่า การส่งเสริมความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมควรมีการส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชนเป็นอันดับแรก

2.1.2 ข้อมูลมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ร้อยละ 65.8 ไม่ได้รับรองมาตรฐานหากพิจารณาควบคู่กับมาตรฐานการผลิตขั้นต้น หรือ Primary GMP มาตรฐานการผลิตขั้นต้นเป็นหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตและเก็บรักษาอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่ายที่สามารถชี้วัดถึงคุณภาพการผลิตอาหารที่ได้มาตรฐานประกอบด้วย 6 หัวข้อ ได้แก่ สถานที่ตั้งและอาคารผลิต เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต การควบคุมกระบวนการผลิต การสุขาภิบาล การบำรุงรักษาและการทำความสะอาดและ บุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา 2558) จึงอภิปรายได้ว่า การส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนควรให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้งและอาคารผลิต

2.1.3 ช่องทางการจำหน่าย ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร ร้อยละ 24.0 จำหน่ายผ่านออนไลน์ ได้แก่ Facebook , Line ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ (2560) ที่ศึกษาการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาต้าของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการ โฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรงมีผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาต้าในระดับมาก

2.1.4 การดำเนินงาน เรื่อง การบันทึกการบัญชี การเงิน เป็นปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 2.97 จึงอภิปรายได้ว่าการส่งเสริมการจัดทำบัญชีและงบการเงิน จะทำให้วิสาหกิจชุมชนทราบถึงผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการตัดสินใจของคณะกรรมการ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกกิจการ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2564)

2.1.5 การบริหารตลาด ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 3.13 มีการวางแผนการตลาดรองรับผลผลิต จึงอภิปรายผลได้ว่าการส่งเสริมการใช้ตลาดนำการผลิตและให้การสนับสนุนในการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ซึ่งวิสาหกิจชุมชน เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จึงต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบในเชิงธุรกิจทั้งด้านการตลาด การผลิต การบริหารบุคคล การเงินการบัญชี และต้องมีแผนปฏิบัติการที่ดี บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีความสม่ำเสมอ เป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคทุกระดับซึ่งจะส่งผลให้กิจการพัฒนาและเติบโตอย่างมั่นคง

2.1.6 การนำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 3.32 ซึ่งหากพิจารณาควบคู่กับ หลักการพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนพบว่า การประกอบการหรือกิจการของชุมชน ที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการตอบสนองการพึ่งตนเองและการ

สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงโดยกลุ่มคนหรือคณะบุคคลที่ดำเนินการ (กรมส่งเสริมการเกษตร,2562) ดังนั้นจึงอภิปรายผลได้ว่าการส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยไปใช้

โดยภาพรวมคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร พบว่ามีการดำเนินงานระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในระดับที่สูงขึ้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ด้านการบริหารองค์กร วิสาหกิจชุมชน เป็นเป็นกิจการของชุมชนที่คนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมดำเนินการ เพื่อร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทุนร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์ เมื่อมาร่วมกันดำเนินกิจการจะต้องมีระบบการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนั้นหากมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนใหม่ขึ้น เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนรู้ถึงการบริหารจัดการองค์กรเป็นอันดับแรก

3.1.2 ด้านการผลิต วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารส่วนใหญ่ยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐานการผลิตขั้นต้น หรือ Primary GMP จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุข ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับรองมาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการซื้อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นหากมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า เจ้าหน้าที่ควรบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐานมาตรฐานการผลิตขั้นต้น หรือ Primary GMP

3.1.3 ด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชน มีการจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มส่วนใหญ่จำหน่ายเองที่กลุ่มและภายในชุมชนใกล้เคียง มีช่องทางการจำหน่ายที่ไม่หลากหลาย ไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำแผนการตลาด และกลยุทธ์ทางการตลาด

3.1.4 ด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ยังไม่มีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบัน ทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่ทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการวางแผนและการตัดสินใจของคณะกรรมการในการดำเนินกิจการ

วิสาหกิจชุมชนในปีต่อไป ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้และความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่มให้เป็นปัจจุบัน

3.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งต่อไป

3.2.2 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนประเภทกิจการอื่นที่มีกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานของประเภทกิจการอื่นๆ ซึ่งในวิสาหกิจชุมชนกิจการอื่นอาจมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้ มาประกอบการวางแผนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2552). การดำเนินงานพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 (ปี2548-2552). :โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.(2552)
- _____. (2545) คู่มือการทำงานกลุ่มสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____.(2541). คู่มือการดำเนินงานกระบวนการกลุ่มและการสร้างกองทุนของเกษตรกร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,กรุงเทพมหานคร.
- _____.(2540 ก). คู่มือการดำเนินงานสถาบันเกษตรกร :โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,กรุงเทพมหานคร.
- _____.(2540 ข). เอกสารการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพมหานคร.
- _____.(2551).คู่มือการบริหารกิจการวิสาหกิจชุมชน :สิ่งพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____.(2552). คู่มือการบริหารกิจการวิสาหกิจชุมชน :สิ่งพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____.(2555). คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน :สิ่งพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____.(2550). คู่มือพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน :สิ่งพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____.(2562).คู่มือนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน:โรงพิมพ์ นิเวศธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด. (2562)
- _____.(2562).คู่มือการดำเนินงานอำนวยความสะดวกการจดทะเบียนนิติบุคคลของวิสาหกิจชุมชน :สิ่งพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- _____.(2545.) “กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร “คู่มือในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร” :โรงพิมพ์กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2549), กรุงเทพมหานคร “วิสาหกิจชุมชน”(อัดสำเนา).
- กรมส่งเสริมสหกรณ์.(2558). “พลังกลุ่ม” เอกสารเผยแพร่.
- กลุ่มส่งเสริมพัฒนาการบัญชีชุมชน. (2564). คู่มือบัญชีวิสาหกิจชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาการบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรุงเทพฯ.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และคณะ .(2545). การบริหารการดำเนินงานและการผลิตกรุงเทพมหานคร :เอ็กเปอร์เน็ท.

- ทัศนีย์ เชาววิเศษ. (2555). *แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน:กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนสวนนมคลีมะม่วงส่งออก ตำบลสวนนมคลี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธิดารัตน์ ดิยจามร.(2545). การบริการงานกลุ่ม ในประมวลชุดวิชาประมวลสาระชุดวิชาองค์การพัฒนา เพื่อการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 11 การบริการงานกลุ่ม หน่วยที่ 11 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิตยา ตั้งศุภธวัช.(2550). *ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ.(2563). *การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญรอด คำทะริ.(2550). “สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทอผ้าในจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บัณฑิตา ศรีชัยมูล.(2547). “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า หมู่ที่ 4 ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- ปิยฉัตร แก่นจันทร์ .(2548). “ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบและวิธีปฏิบัติในการผลิตปลาสวยงามตามมาตรฐานการจัดการฟาร์มเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกของเกษตรกร” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,นนทบุรี.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ.(2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.),กรุงเทพมหานคร*
- ปาริฉัตร พุทธกาล. (2558). “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอปางดะ จังหวัดกาฬสินธุ์”วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,นนทบุรี.
- มนเทียร โรหิตเสถียร (2549) “การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- รจนา เทียวพานิชย์กิจ. (2557). “การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้าในจังหวัด
ยโสธรวิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,นนทบุรี.
- วิษญาดา ชัยศรีษะ. (2557). “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าลายลูกแก้วบ้านนิคมเขตเจ็ด
ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ”วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ,นนทบุรี.
- สัจจา บรรจงศิริ และคณะ. (2551). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงาน
เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
พ.ศ.2548.กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (<http://smce.doae.go.th>)
- สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร.(2563).รายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
จังหวัดยโสธร ครั้งที่ 2/2563 (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา .(2558). คู่มือ Primary GMP. (พิมพ์ครั้งที่ 1) (2558)
กระทรวงสาธารณสุข.
- อำมร รอดคำ.(2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารใน
จังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ .(2560).การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาต้าขอ
ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์การวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
สกลราชภัฏวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร
 คำแนะนำ โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (.....) หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของ
 แต่ละคำถามที่เกษตรกรตอบและแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของกรรมการวิสาหกิจชุมชน

1. เพศ (.....) 1.1 ชาย (.....) 1.2 หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ (.....) 3.1 โสด (.....) 3.2 สมรส (.....) 3.3 หย่าร้าง/หม้าย
4. ระดับการศึกษา
 (.....) 4.1 ไม่ได้รับการศึกษา
 (.....) 4.2 ได้รับความการศึกษา
 (.....) 4.2.1 ประถมศึกษา (.....) 4.2.2 มัธยมศึกษาตอนต้น
 (.....) 4.2.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช (.....) 4.2.4 อนุปริญญา/ปวส.
 (.....) 4.2.5 ปริญญาตรี (.....) 4.2.6 อื่นๆ (ระบุ).....
5. สถานภาพทางสังคม
 (.....) 5.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม
 (.....) 5.2 มีตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 (.....) 5.2.1 ด้านการปกครอง (.....) 5.2.2 ด้านการศึกษา (.....) 5.2.3 ด้านศาสนา
 (.....) 5.2.4 ด้านสาธารณสุข (.....) 5.2.5 ด้านอื่นๆ (ระบุ).....
6. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร
 (.....) 6.1 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร
 (.....) 6.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 (.....) 6.2.1 กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. (.....) 6.2.2 กลุ่มสหกรณ์ (.....) 6.2.3 กองทุนหมู่บ้าน
 (.....) 6.2.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (.....) 6.2.5 อื่นๆ (ระบุ).....
7. การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 (.....) 7.1 ทำนา (.....) 7.2 ทำไร่ (.....) 7.3 ทำสวน (.....) 7.4 เลี้ยงสัตว์
 (.....) 7.5 รับจ้าง (.....) 7.6 ค้าขาย (.....) 7.7 รับราชการ (.....) 7.8 อื่นๆ (ระบุ).....
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)
9. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร.....คน

10. ลักษณะพื้นที่การถือครอง (ทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์)
 (...) 10.1 ที่ดินของตนเอง.....ไร่ (.....) 10.2 พื้นที่เช่า.....ไร่ (.....) 10.2 อื่น(ระบุ).....ไร่
11. รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากภาคการเกษตร ปี 2564/2565 (ไม่หักค่าใช้จ่าย)บาท
12. รายได้ต่อปีของครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร ปี 2564/2565 (ไม่หักค่าใช้จ่าย).....บาท
13. ภาวะหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 (.....) 13.1 ไม่มีหนี้สิน
 (.....) 13.2 มีหนี้สิน
 (.....) 13.2.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 (.....) 13.2.2 สหกรณ์การเกษตร (.....) 13.2.3 ออมทรัพย์เพื่อการผลิต
 (.....) 13.2.4 กองทุนหมู่บ้าน (.....) 13.2.5 กลุ่มเกษตรกร
 (.....) 13.2.6 อื่นๆ (ระบุ).....

**ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัด
 ยโสธร**

คำแนะนำ โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (.....) หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของ
 แต่ละคำถามที่เกษตรกรตอบและแสดงความคิดเห็น

- 1.การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 (.....) 1.1 เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน
 (.....) 1.2 เกิดจากการแก้ไขปัญหาพร้อมกันของกลุ่ม
 (.....) 1.3 เกิดจากการชักชวนของผู้นำ
 (.....) 1.4 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน
 (.....) 1.5 อื่นๆ ระบุ.....
2. ข้อมูลกิจกรรมที่ดำเนินการ
 (.....) 2.1 กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์พืช
 (.....) 2.2 กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์สัตว์
 (.....) 2.3 กิจกรรมแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ประมง
3. ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม
 (.....) 3.1 ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (.....) 3.2 ดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง(ระบุ).....

4. ข้อมูลสถานที่ดำเนินกิจกรรมแปรรูป

(.....) 4.1 ไม่มี

(.....) 4.2 มี (ระบุ).....

5. ข้อมูลจำนวนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผลิต.....ผลิตภัณฑ์

6. ปัจจัยการผลิตที่มีในชุมชนและใช้ในการแปรรูปคิดเป็นร้อยละ.....

7. ข้อมูลมาตรฐานผลิตภัณฑ์

(.....) 7.1 ไม่ได้รับรองมาตรฐาน

(.....) 7.2 ได้รับรองมาตรฐาน

(.....) 7.2.1 อย.

(.....) 7.2.2 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

(.....) 7.2.3 OTOP

(.....) 7.2.4 อื่นๆ (ระบุ).....

8. ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

(.....) 8.1 จำหน่ายเองที่กลุ่ม

(.....) 8.2 จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง

(.....) 8.3 จำหน่ายผ่านออนไลน์

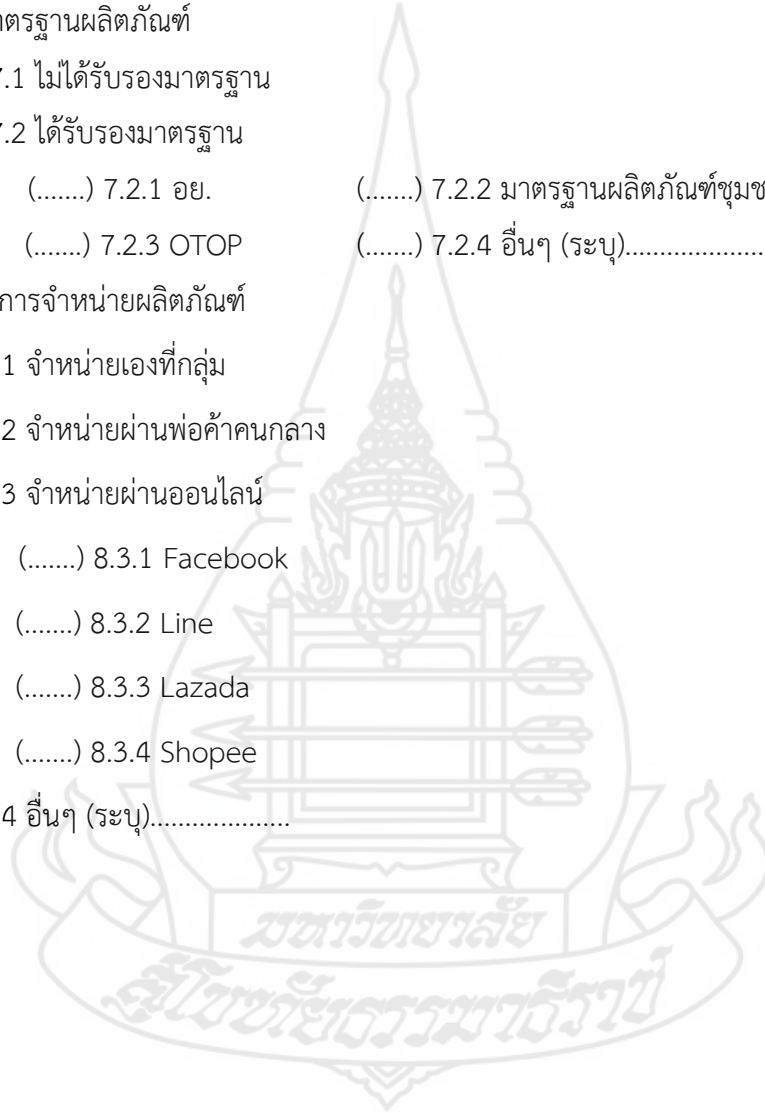
(.....) 8.3.1 Facebook

(.....) 8.3.2 Line

(.....) 8.3.3 Lazada

(.....) 8.3.4 Shopee

(.....) 8.4 อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารใน
จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ท่านเห็นว่าการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารกลุ่มของท่าน
อยู่ในระดับใด โดยระบุความคิดเห็น 5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็นที่สอบถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารองค์กร					
1.1 การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม					
1.1.1 มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม					
1.1.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานของกลุ่ม					
1.1.3 มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม					
1.1.4 มีการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน					
1.1.5 มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มที่ชัดเจน					
1.1.6 มีการบันทึกการบัญชี การเงิน เป็นปัจจุบัน					
1.1.7 มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินแก่สมาชิก					
1.1.8 มีการบริหารจัดการทุนภายใน-ภายนอก อย่างเป็นระบบ					
1.1.9 มีการจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม					
1.1.10 มีการทบทวนข้อมูลผลการดำเนินการปีที่ผ่านมา					
1.1.11 มีการนำปัญหาการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข					
1.2 การวางแผนการดำเนินงาน					
1.2.1 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ					
1.2.2 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนอย่างมีเหตุผล					
1.2.3 คณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน					
1.2.4 มีการชี้แจงแผนการดำเนินให้สมาชิกทราบอย่างทั่วถึง					
1.2.5 มีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้					
1.2.6 มีการควบคุมแผนและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์					
1.2.7 มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน					

ประเด็นที่สอบถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.3 การบริหารตลาด					
1.3.1 มีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย					
1.3.2 มีการวางแผนการตลาดสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
1.3.3 มีการวางแผนการตลาดรองรับผลผลิต					
1.3.4 มีการติดตามความต้องการของลูกค้า					
1.3.5 มีการนำข้อมูลความต้องการของลูกค้ามาใช้ประโยชน์					
1.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร					
1.4.1 มีการรวบรวม ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น					
1.4.2 มีถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค วิธีการ แก่สมาชิกนำไปปฏิบัติ					
1.4.3 มีการแสวงหาความรู้ใหม่และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลุ่ม					
1.4.4 มีการนำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม					
1.4.5 มีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง					
1.5 การจัดการสินค้า					
1.5.1 มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้า					
1.5.2 มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า					
1.5.3 มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยสวยงามเพื่อสร้างความโดดเด่นให้กับสินค้า					
1.5.4 มีข้อมูลการจัดเก็บสินค้าอย่างเป็นระบบ					
1.5.5 มีการควบคุมคุณภาพสินค้า					
1.6 การบริหารสมาชิก					
1.6.1 มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกอย่างชัดเจน					
1.6.2 มีการพัฒนาสมาชิกกลุ่มตามความต้องการและทั่วถึง					
1.6.3 มีการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมสมาชิกมีความพึงพอใจ					
1.6.4 สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหา					
1.7 การประเมินผล					
1.7.1 มีการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน					
1.7.2 มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานประจำปี					
1.7.3 มีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม					
1.7.4 มีการนำผลการประเมินการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน					

ประเด็นที่สอบถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. ด้านการผลิต					
2.1 กระบวนการผลิต					
2.1.2 มีทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตสินค้าหรือบริการที่เหมาะสม					
2.2.2 มีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต					
2.2.3 มีกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม					
2.2.4 มีการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อป้องกันการผิดพลาด					
2.2 การจัดการผลผลิต					
2.2.1 มีขั้นตอนกระบวนการจัดการผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ					
2.2.2 มีวัสดุเก็บเพียงพอในการผลิต					
2.2.3 มีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสมในการผลิต					
2.2.4 มีการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตแก่สมาชิก					
3. ด้านการตลาด					
3.1 สินค้า					
3.1.1 มีสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน					
3.1.2 มีสินค้าที่มีความหลากหลาย					
3.1.3 มีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง					
3.2 ราคา					
3.2.1 มีหลักเกณฑ์การกำหนดราคาชัดเจน					
3.2.2 มีการวิเคราะห์ตลาดเพื่อกำหนดราคา					
3.2.3 มีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม					
3.3 การจัดจำหน่าย					
3.3.1 มีแบรนด์สินค้าของกลุ่ม					
3.3.2 มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน					
3.3.3 มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย					

ประเด็นที่สอบถามความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4 ส่งเสริมการตลาด					
3.4.1 มีการประชาสัมพันธ์สินค้าหลายช่องทาง					
3.4.2 มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การสะสมแต้ม					
3.4.3 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาดกับกลุ่มองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ หน่วยงานราชการและเอกชน					
4.ด้านการเงิน					
4.1 การระดมทุน					
4.1.1 มีการระดมทุนจากกรรมการและสมาชิก					
4.1.2 มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอกับการดำเนินงาน					
4.1.3 ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ					
4.2 ระบบบัญชี การเงิน					
4.2.1 มีการจัดทำหลักฐานทางบัญชีอย่างเป็นระบบ					
4.2.2 มีกฎระเบียบการใช้จ่ายเงิน					
4.2.3 มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกทราบ					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

4.1 ปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาที่พบในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มีปัญหามากที่สุด 4 = มีปัญหามาก 3 = มีปัญหาปานกลาง 2 = มีปัญหาน้อย 1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการบริหารองค์กร					
1.1 การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม					
1.2 การวางแผนการดำเนินงาน					
1.3 การบริหารตลาด					
1.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร					
1.5 การจัดการสินค้า					
1.6 การบริหารสมาชิก					
1.7 การประเมินผล					
2. ด้านการผลิต					
2.1 กระบวนการผลิต					
2.2 การจัดการผลผลิต					
3. ด้านการตลาด					
3.1 สินค้า					
3.2 ราคา					
3.3 การจัดจำหน่าย					
3.4 การส่งเสริมการตลาด					
4. ด้านการเงิน					
4.1 การระดมทุน					
4.2 ระบบบัญชี การเงิน					

4.2 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดยโสธร

4.1.1 ด้านการบริหารจัดการองค์กร

.....
.....
.....
.....

4.1.2 ด้านการผลิต

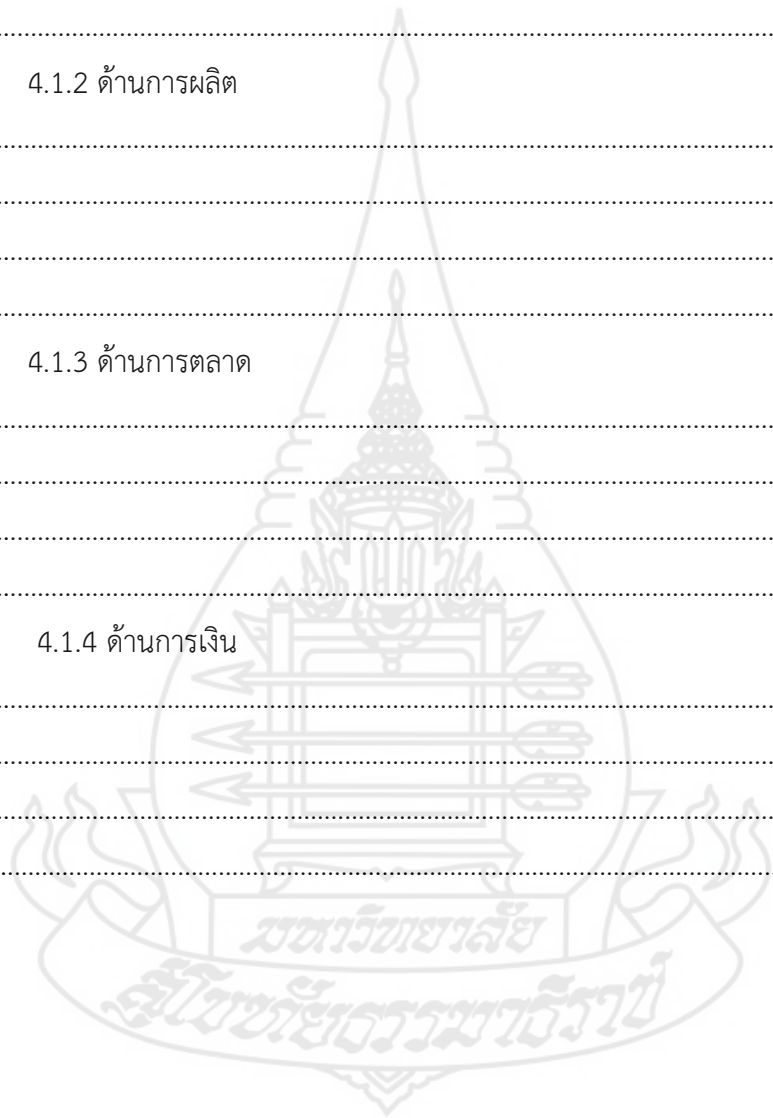
.....
.....
.....
.....

4.1.3 ด้านการตลาด

.....
.....
.....
.....

4.1.4 ด้านการเงิน

.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุภาพร ชัยชนะ
วัน เดือน ปีเกิด	30 มีนาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
ประวัติการศึกษา	วท.บ. (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2553
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดยโสธร ตำบลหนองคู อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

